

T.C.

GİRESUN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ÇOCUK HAKLARI ANA BİLİM DALI

ÇOCUK HAKLARI TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**EBEVEYNLERİN OKUL ÖNCESİ ÇOCUKLARI İLE İLGİLİ SOSYAL
MEDYA PAYLAŞIMLARINA DAİR TUTUMLARI VE İLİŞKİLİ
FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ**

**INVESTIGATION OF PARENTS ATTITUDES TOWARDS THEIR
PRESCHOOL CHILDREN'S SOCIAL MEDIA SHARING (SHARENTING)
AND RELATED FACTORS**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN

İzzet BAT

DANIŞMAN

Doç. Dr. Berkan ŞAHİN

Giresun-2024

BİLİMSEL ETİK İLKELERE UYGUNLUK/ETİK BEYAN

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Ebeveynlerin Okul Öncesi Çocukları ile İlgili Sosyal Medya Paylaşımlarına Dair Tutumları ve İlişkili Faktörlerin İncelenmesi” adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel etik ve geleneklere aykırı düşecek bir kullanıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım kaynakların kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, yararlandığım kaynaklara uygun yöntemlerle atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

İzzet BAT

02/08/ 2024

TEZ ÖZGÜNLÜK BEYANI

Ana Bilim Dalı: Çocuk Hakları Ana Bilim Dalı

Program Adı: Çocuk Hakları Tezli Yüksek Lisans Programı

Tez Başlığı: Ebeveynlerin Okul Öncesi Çocukları ile İlgili Sosyal Medya Paylaşımlarına Dair Tutumları ve İlişkili Faktörlerin İncelenmesi

Yukarıda başlığı verilen tez çalışmasının Giriş, Ana Bölümler ve Sonuç kısımlarından oluşan (Kapak, Ön söz, Özet, İçindekiler ve Kaynakça hariç) toplam 72 sayfalık kısmına ilişkin 24/06/2024 tarihinde Turnitin benzerlik programından aşağıda belirtilen filtreleme uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre tezin benzerlik oranı: % 21' dir.

Sosyal Bilimler Enstitüsü tarafından belirlenen azami benzerlik oranına (%30) göre tez çalışmasının herhangi bir intihal içermediğini, aksinin tespit edilmesi durumunda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini bilgilerinize arz ederim. 02/08/ 2024

Danışman: Doç. Dr. Berkan ŞAHİN

İmza

Öğrenci: İzzet BAT

İmza

KILAVUZA UYGUNLUK BEYANI

“Ebeveynlerin Okul Öncesi Çocukları ile İlgili Sosyal Medya Paylaşımlarına Dair Tutumları ve İlişkili Faktörlerin İncelenmesi” başlıklı Yüksek Lisans Tezi, Giresun Üniversitesi Lisansüstü Tez Yazım Kılavuzuna uygun olarak hazırlanmıştır.

Hazırlayan

İzzet BAT

İmza

Danışman

Doç. Dr. Berkan ŞAHİN

İmza

JÜRİ ÜYELERİ ONAY SAYFASI

Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün 25/06/2024 tarihli toplantısında jüri, Sosyal Bilimler Enstitüsü Çocuk Hakları Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi İzzet BAT'ın "Ebeveynlerin Okul Öncesi Çocukları ile İlgili Sosyal Medya Paylaşımlarına Dair Tutumları ve İlişkili Faktörlerin İncelenmesi" başlıklı tezini incelemiş olup, aday 12.07.2024 tarihinde, saat 14:00'da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Sunulan çalışma, sınav sonucunda oy birliği/oy çokluğu ile başarılı bulunarak jüri tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Sınav Jürisi	Unvanı, Adı Soyadı	Karar		İmzası
		Kabul	Ret	
Üye (Başkan)	Doç. Dr. Yasemin MAMUR IŞIKÇI	☒	☐	
Üye	Doç. Dr. Berkan ŞAHİN	☒	☐	
Üye	Dr. Öğr. Üyesi Abdullah BOZKURT	☒	☐	

ONAY

..../..../ 2024

Prof. Dr. Oğuz Serdar KESİCİOĞLU
Enstitü Müdürü

ÖN SÖZ

Araştırma süresince bana bilgi birikimiyle, fikirleriyle yol gösteren yoğun çalışma temposuna rağmen desteğini esirgemeyen değerli hocam tez danışmanım Doç. Dr. Berkan ŞAHİN'e

Değerli geribildirimler veren yüksek lisans eğitimim süresince görüş, önerileri ve desteklerini esirgemeyen değerli hocam Doç. Dr. Yasemin MAMUR IŞIKÇI hocama,

Yüksek lisans eğitimi süresince dersine girme fırsatı bulduğum Doç. Dr. Çağla YİĞİTBAŞ, Dr. Öğretim Üyesi Fatma Hürrem SÜNNEY, Dr. Öğretim Üyesi Cansu ÇOBANOĞLU, Dr. Öğretim Üyesi Nurullah ÇALIŞ ve Doç. Dr. Gonca ULUDAĞ hocalarıma,

Bu süreçte destek ve motivasyonlarıyla yanımda olan yüksek lisans süresince kader ortaklığı yaptığım Çimen DEMİRKIRAN KARATAŞ'a ve tüm öğrenci arkadaşlarıma,

Bu günlere gelmemde maddi ve manevi desteğini esirgemeyen yol göstericim, ışığım olan rahmetli annem Emine BAT'a,

Araştırma süresince destek veren Ordu İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne, Okul idarecilerine, öğretmenlere ve araştırmaya katılan ebeveynlere,

Son olarak bu süreçte her daim yanımda olan bazen zamanlarımdan çalmak zorunda kaldığım varlık ve sevgileriyle ile güç veren kıymetli eşim Nigar ERGÜN BAT'a ve biricik oğlum Eymen Mirza BAT'a, sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

ÖZET

Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çocuk Hakları Ana Bilim Dalı Çocuk Hakları Tezli Yüksek Lisans Programı

Tez Başlığı : Ebeveynlerin Okul Öncesi Çocukları ile İlgili Sosyal Medya Paylaşımlarına Dair Tutumları ve İlişkili Faktörlerin İncelenmesi

Tez Türü : Yüksek Lisans Tezi

Danışman : Doç. Dr. Berkan ŞAHİN

Hazırlayan : İzzet BAT

Yıl : 2024

Sayfa Sayısı : 85

Bu araştırma; ebeveynlerin sharenting tutumlarını etkileyen faktörleri ve bu davranışların ebeveynlerin psikolojik sağlığı ile olan ilişkisini anlamak için yürütülmüştür. Araştırmanın örneklemi; çocuğu anaokuluna devam eden 256 ebeveynden oluşmaktadır. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden, betimsel, karşılaştırma, ilişkisel inceleme yöntemleri kullanılmıştır. Veri toplama araçları olarak “Kişisel Bilgi Formu”, “Sharenting Ölçeği” ve “Belirti Tarama Listesi (SCL-90R)” kullanılmıştır. Araştırmanın bulgularına göre; istatistiksel olarak ebeveynlerin yarısından fazlasının (%62,9) sharenting düzeyinin orta düzeyde olduğu sonucuna varılmıştır. Ebeveynlerin en fazla karşıladıkları ihtiyaçlarının bilişsel-duygusal ihtiyaç olduğu görülmüştür. Ebeveynlerin karşıladıkları duygusal ihtiyaç ile ebeveynlerin eğitim düzeyleri arasında negatif yönlü anlamlı farklılık olduğu bulunmuştur. Ebeveynin çocuk hakkında karar verme tutumu ile ebeveynlerin sharenting puanı arasındaki anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Psikolojik semptomların değerlendirilmesi ve ölçülmesi için kullanılan ebeveynlerin SCL-90R testi sonuçları ile ebeveynlerin sharenting puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ebeveynlerin psikolojik sağlığının sharenting davranışına etki etki edebileceği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonuçları literatürdeki bilgiler doğrultusunda tartışılmış, araştırma ve uygulamalara yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Medya, Ebeveyn, Sharenting, Çocuk Hakları

ABSTRACT

Giresun University Institute of Social Sciences Department Department of Child Rights Child Rights MA Programme

Thesis Name : Investigation Of Parents Attitudes Towards Their Preschool Children's Social Media Sharing (Sharenting) And Related Factors

Thesis Type : Master's Thesis

Supervisor : Assoc. Prof. Dr. Berkan ŞAHİN

Author : İzzet BAT

Year : 2024

Pages : 85

The current study was conducted to understand the factors that influence parents' sharing attitudes and the relationship between these behaviours and parents' psychological health. The sample of the research; It consists of 256 parents whose children attend kindergarten. In the research, descriptive, comparative and relational analysis methods were used among the quantitative research methods. "Personal Information Form", "Sharenting Scale" and "Symptom Screening List (SCL-90R)" were used as data collection tools. According to the results of the research; It was concluded that statistically more than half of the parents (62.9%) had a moderate level of sharenting. It was observed that the most fulfilled needs of the parents were cognitive-emotional needs. It was found that there was a significant negative difference between the emotional needs met by the parents and the academic status of the parents. A significant difference was found between the parents' decision making attitude towards the child and the parents' sharing score. It was concluded that there was a significant difference between parents' SCL-90R test scores and parents' sharing scores, which were used to assess and measure psychological symptoms. It was concluded that parents' psychological health may influence sharing behaviour. The research findings were discussed in relation to the information in the literature and implications for research and practice were made.

Key Words: Social Media, Parent, Child, Sharing, Childrin's Rights

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

AB	: Avrupa Birliği
BM	: Birleşmiş Milletler
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
ÇHS	: Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme
SCL-90R	: Belirti Tarama Listesi
SÖ	: Sharenting Ölçeği
TDK	: Türk Dil Kurumu
RTBF	: Right To Be Forgotten (Unutulma Hakkı)
TCA	: Türkiye Cumhuriyeti Anayasası
KVKK	: Kişisel Verilerin Korunması Kanunu
YÖK	: Yüksek Öğretim Kurumu
Bİ	: Bilişsel ihtiyaç
Dİ	: Duyuşsal ihtiyaç
BDİ	: Bilişsel-Duygusal ihtiyaç
BÜİ	: Bütünleştirici ihtiyaç
Kİ	: Kaçış ihtiyacı
SOM	: Somatizasyon
OKB	: Obsesif Kompulsif Belirtiler
KAD	: Kişiler Arası Duyarlılık
DEP	: Depresyon
ANK	: Anksiyete
ÖD	: Öfke Düşmanlık
FA	: Fobik Anksiyete
PAD	: Paranoid Düşünceler
PSK	: Psikotizm
GSO	: Genel Semptom Ortalaması
ICO	: International Commissioners Office
FoMO	: Fear Of Missing Out (Gelişmeleri Kaçırma Korkusu)

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: Sharenting bağlamında Türkiye’de yapılan araştırmalara ilişkin bilgiler ..	19
Tablo 2: Sharenting bağlamında dünyada yapılan araştırmalara ilişkin bilgiler.....	23
Tablo 3: Araştırmaya katılan ebeveynlerin kişisel bilgileri	26
Tablo 4: Ebeveynlerin yaş ve çocuk sahiplik durumları bilgileri	27
Tablo 5: Sharenting düzey tablosu	32
Tablo 6: Sharenting düzeyine göre ebeveynlerin karşıladıkları ihtiyaçların karşılaştırılması	33
Tablo 7: Ebeveyn rolüne göre sharenting ölçeği ihtiyaç alanlarının karşılaştırılması	34
Tablo 8: Sharenting ölçeğine ilişkin betimsel istatistik	34
Tablo 9: Sharenting ölçeği toplam puanı demografik özelliklerden yaş, eğitim, çocuk sayısı arasındaki ilişki	36
Tablo 10: Sharenting ölçeği alt bölümleri ile demografik özelliklerden yaş, eğitim, çocuk sayısı arasındaki ilişki.....	36
Tablo 11: Sharenting ölçeği alt bölümleri ile “çocuğum ile ilgili kararlar verirken ebeveynler olarak tüm sorumluluğun bizde olduğunu ve yetkili kişi olduğumuzu düşünürüm” arasındaki ilişki.....	37
Tablo 12: Sharenting ölçeği alt bölümleri ile SCL-90R alt bölümleri arasındaki ilişki	38

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİK İLKELERE UYGUNLUK/ETİK BEYAN.....	II
TEZ ÖZGÜNLÜK BEYANI.....	III
KILAVUZA UYGUNLUK BEYANI	IV
JÜRİ ÜYELERİ ONAY SAYFASI	V
ÖN SÖZ.....	VI
ÖZET.....	VII
ABSTRACT	VIII
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ.....	IX
TABLolar LİSTESİ.....	X
İÇİNDEKİLER	XI

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

1.1. PROBLEM DURUMU	1
1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	2
1.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	3
1.4. ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ.....	5
1.4.1. Araştırmanın Alt Problemleri.....	5
1.5. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI.....	5
1.6. ARAŞTIRMANIN VARSAYIMLARI.....	6
1.7. TANIMLAR	6

İKİNCİ BÖLÜM

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. PAYLAŞAN EBEVEYN	8
2.1.1. Ebeveynlerin Sosyal Medya Paylaşım Davranışı (Sharenting).....	8
2.2. SOSYAL MEDYA	9
2.2.1. Sosyal Medya Platformları.....	9
2.3. PAYLAŞAN EBEVEYN VE ÇOCUK HAKLARI.....	9
2.3.1. Çocukların Mahremiyet Hakkının İhlal Edilmesi	10
2.3.2. Dijital Ayak İzi.....	11

2.3.3. Açık Rıza ve Unutulma Hakkı	11
2.3.4. Katılım Hakkı	13
2.4. PAYLAŞAN EBEVEYN VE RİSKLER (SHARENTİNG)	13
2.4.1. Çocuk İhmali	13
2.4.1.1. Çocuk İhmali ile Sharenting Arasındaki ilişki	14
2.4.2. Çocuk İstismarı	15
2.4.2.1. Cinsel İstismar	15
2.4.2.2. Ekonomik İstismar	15
2.5. KULLANIMLAR VE DOYUMLAR TEORİSİ	17
2.6. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	19
2.6.1. Türkiye’de ve Dünyada Yapılan Araştırmalar	19

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM

3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ	25
3.2. ÇALIŞMA GRUBU	25
3.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI	28
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu	28
3.3.2. Sharenting Ölçeği (SÖ)	28
3.3.3. Psikolojik Belirti Tarama Listesi (SCL-90R)	29
3.4. ETİK KONULAR	30
3.5. VERİLERİN TOPLANMASI	30
3.6. VERİLERİN ANALİZİ	31

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR

4.1. BULGULARIN İNCELENMESİ	32
4.1.1. Sharenting Düzeyine Göre Ebeveynlerin Karşıladıkları İhtiyaçların İncelenmesi	32
4.1.2. Sharenting Düzeyi Açısından Sharenting Ölçeği Alt Bölümlerine Göre Ebeveynlerin Karşıladıkları İhtiyaçlar Açısından İncelenmesi	32
4.1.3. Sharenting Ölçeğine’ne Yönelik Betimsel İstatistik İncelemeleri	33

XIII

4.1.4. Sharenting Puanlarının Klinik Özellikler Açısından İncelenmesi	34
4.1.4.1. Sharenting Ölçeği Toplam Puanı ve Alt Bölümleri ile “Ebeveynlerin Çocuklarını Sosyal Medyada Paylaşımları Konusunda Farkındalık Eğitimi Alma” Durumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.....	34
4.1.4.2. Sharenting Ölçeği Toplam Puanı ve Alt Bölümleri ile “Sharenting Kavramı Hakkında Daha Evvel Farkındalık Eğitimi Alma” Durumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.....	35
4.1.4.3. Sharenting Ölçeği Toplam Puanı ve Alt bölümleri ile Ebeveyn Eğitim Durumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	35
4.1.4.4. Sharenting Ölçeği Toplam Puanı ve Alt Bölümlerinin Klinik Özelliklerden Yaş, Eğitim, Çocuk Sayısı ve Ebeveynlik Deneyimi Açısından İncelenmesi	35
4.1.4.5. “Çocuğum ile İlgili Kararlar Verirken Ebeveynler Olarak Tüm Sorumluluğun Bizde Olduğunu ve Yetkili Kişi Olduğumuzu Düşünürüm” Düşüncesi ile Yaş, Eğitim, Çocuk Sayısı ve Ebeveynlik Deneyimi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.....	36
4.1.5. Sharenting Ölçeği Toplam Puanı ve Alt Bölümleri ile “Çocuğum ile İlgili Kararlar Verirken Ebeveynler Olarak Tüm Sorumluluğun Bizde Olduğunu ve Yetkili Kişi Olduğumuzu Düşünürüm” Düşüncesi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	37
4.1.6. Sharenting Ölçeği ile SCL-90R Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	37

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. TARTIŞMA	39
5.2. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	44
KAYNAKÇA	47
EKLER.....	63

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın; problem durumu, önemi, sınırlılıkları ve varsayımlarına yer verilmiştir.

1.1. PROBLEM DURUMU

Sharenting, ebeveynlerin, çocuklarının bilgilerini çevrimiçi olarak, çevrimiçi sosyal medya bloglarda veya çeşitli web platformlarında paylaşma eylemini ifade eder (Doğan Keskin vd., 2023). Ebeveynlerin yapmış olduğu Sharenting eylemleri incelendiğinde, ebeveynlerin iki amaç ile bu eylemi gerçekleştirdiği görülebilir. Birinci amaç; çocuklarının psikolojik ve bilişsel gelişim durumlarını diğer çocuklarla karşılaştırma ve çocuklarının durumları hakkında bilgi paylaşma, ikinci amaç ise ebeveynlerin kendilerini ifade etme alanı olarak sosyal medyayı görmeleridir (Cataldo vd., 2020).

We Are Social, dijital Türkiye 2023 raporuna göre; dünya nüfusu 2023 yılı 8.01 milyara, Türkiye nüfusu ise 85.59 milyona ulaşmıştır. İnternet kullanımının ise dünyada 5.16 milyar, Türkiye’de ise 71.38 milyon kullanıcıya ulaşmış olduğu rapor edilmiştir. Bu durumu nüfusa oranladığımızda dünyada internet kullanım oranı %64.4, sosyal medya kullanım oranı %59.4 iken Türkiye’de ise nüfusa göre internet kullanım oranı %83.4, sosyal medya kullanım oranı ise %73.1’dir. Bu oran Türkiye’nin dünya ortalamasından yüksek olduğunu göstermektedir. Sosyal medya kullanıcısı ve paylaşım oranı yüksek yaş grubun ise 18-44 yaş aralığında olduğu, takip edilen sosyal medya içeriklerinin ise “Arkadaşlar, aile ve tanıdığınız insanlar” ile ilgili olduğu görülmektedir (We Are Social, 2023).

Amerika Birleşik Devletleri’nde (ABD) yapılan bir araştırmada annelerin sosyal medya platformlarını kullanma durumu incelendiğinde, annelerin %91’nin sosyal medya platformlarından en az birini kullandığını göstermektedir (Moms and Media-2021).

Bu durum, çocukların kişisel bilgilerinin sosyal medyada paylaşılması riskini arttırdığını düşündürmektedir. Türkiye’de yapılan bir araştırmada; 4-6 yaş aralığında çocuğu olan ve çocukları anaokulunda eğitim gören 401 anne incelenmiştir. Annelerin çocuklarının kişisel bilgilerini sosyal medyada paylaşmalarının yanlış olduğunu bildiklerini bildirmelerine rağmen paylaşım yapmayı sürdürdükleri görülmüştür (Aslan ve Durmuş, 2020). 3-6 yaş aralığında ve sosyal medya kullanan 40 ebeveynin katılımı ile yapılan bir araştırmada anneler çocukları ile ilgili sosyal medyada paylaşım yaparken çocuklarından izin almadıklarını ve bu durumu çocuk hakları açısından ihlal olarak görmediklerini ifade etmişlerdir (Özaslan vd., 2018). Popülerlik, yardım, aile içi iletişim, ekonomik ve psikolojik sebepler gibi hangi amaçla olursa olsun ebeveynlerin çocuklarını sosyal medyada paylaşmaları bir çocuk hakkı ihlali olarak değerlendirilebilir (Dursun, 2019). Ebeveynlerin çocuklarını sosyal medyada paylaşma davranışlarının altında yatan sebeplerin araştırılması, çocukların kişisel bilgilerinin ve görsellerinin sosyal medyada paylaşılma davranışını azaltabilecek yolların tartışılmasına ve belirlenmesine katkı sunabilir.

Bu araştırmada ebeveynlerin sharenting tutumlarını etkileyen faktörler ve bu davranışların ebeveynlerin psikolojik sağlığı ile ilişkisi araştırılmıştır.

1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Ebeveynlerin artan internet kullanımı ile sosyal medyada çocuklarını paylaşma oranlarında ciddi bir artış görülmektedir. Amerika’da yapılan bir araştırmada iki yaşından küçük çocukların %92’sinin çevrimiçi içeriklerinin olduğu yaklaşık üçte birinin ise doğumundan 24 saat içinde sosyal medyada görüntülerinin ve bilgilerinin ebeveynleri tarafından sosyal medyada paylaşıldığı tespit edilmiştir (American Academy of Pediatrics, 2016). Türkiye’de yapılan bir araştırmada; Instagram’da paylaşım yapan herkes tarafından ulaşılabilir hesaba sahip 25 ebeveynin 100 paylaşımı incelenmiştir. Çalışmadaki 25 hesaptan 19’unda paylaşım yapılan çocukların 1-5 yaş aralığında olduğu görülmüştür (Aysun, 2021). Anne olacağı haberi sonrası heyecanla, anne karnındaki bebeklerin ultrason görüntüleri ile ilk paylaşımını yapan ebeveynler

çocuklarının gelişim sürecini, güzel anılarını, yaptıkları etkinlikleri ve ebeveynlik deneyimlerini paylaşmak istemektedirler (Blum-Ross veLivingstone, 2017).

Çocuğun her anını sosyal medyada paylaşmaktan kendini alıkoyamayan ebeveynler, çocuklarının gizliliğini kaybetmesine yol açmakta ve çocuklarının mahremiyet hakkını ihlal ederek onlara zarar verebilmektedir (Akpınar ve ark., 2020).

Araştırmanın amacı, ebeveynlerin sharenting tutumlarını etkileyen faktörleri ve bu tutumların ebeveynlerin psikolojik sağlığı ile olan ilişkisini tespit ederek literatüre katkı sunmak, sharenting davranışına yönelik farkındalık oluşturmak ve yeni yapılacak araştırmalara temel oluşturarak çocuk hakları bağlamında alınabilecek koruyucu tedbirler için bilimsel veri sunmaktadır.

1.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Dijitalleşme ile internetin yaygınlaşması; çeşitli sosyal medya platformları veya siteler aracılığıyla paylaştığımız/paylaşılan kişisel veriyi hukuka aykırı bir şekilde iyi niyetli olmayan kişiler tarafından ele geçirilme ve kişisel verinin ifşa edilme kaygısını arttırmıştır (Serin, 2019). Teknolojinin hızla gelişmesi, daha ulaşılabilir olması ve sosyal iletişim alanlarının değişmesine neden olmaktadır. Özellikle telefon teknolojisinin gelişmesi, internete ulaşımın kolaylaşması, telefonu iletişim aracı olmasının yanında sosyalleşme ve paylaşma aracı konumuna da getirmiştir. Telefona yüklenebilen sosyal medya programları paylaşımı kolaylaştırmakta ve diğer insanların da bizim paylaşımlarımıza rahatlıkla ulaşmasına olanak sağlamaktadır.

Ebeveynler paylaştıkları sosyal medya içeriklerinin silindiğini veya zaman içerisinde kaybolduğunu düşünebilmektedirler. Oysa kişisel bilgi ve medya içerikleri bilginin güç olduğu düşüncesiyle çeşitli otoritelerce arşivlenmektedir. Bu depolanan içerikler zamanla kötü niyetli kişilerce aleyhte kullanabilecek bilgiye kaynaklık edebilmekte ve bu içerikler kişinin sosyal ağlardaki sanal ayak izlerini ortaya koyarak bu izleri ömür boyu taşımak durumunda kalmalarına yol açabilmektedir (Kızılarıslan, 2012).

Çocuklar, ailelerin dikkat çeken, ilgi duyulan en değerli üyeleridir. Bu açıdan anne babalar, çocukları hakkında söz etmekten, en güzel anlarını akrabaları, yakın arkadaşları ya da güvendiği kişilerle paylaşmaktan hoşlanmaktadırlar (Turgut vd., 2021). Ancak iyi niyetle ortaya çıkan bu eylem olumsuz sonuçlanabilmekte, çocuklara yönelik yapılan paylaşımlar sonucunda çocuğun başka kişilerce de görüntü ve bilgilerine ulaşılabilir (Dursun, 2019).

Günümüz çocukları dijitalleşme ve dijital kültür ile büyümektedir. Ebeveynler dijital çağda dijital kültürün etkisi ile çağa özgü sorunlarla karşılaşmaktadırlar. Ebeveynler sosyal medya araçlarına sahip olmaları ile paylaşım trafiği artmakta ve çocuklarının rızası dışında paylaşım yapmaktadırlar (Erişir ve Erişir, 2018). Çocukların çocuk olmalarından kaynaklı sosyal medya, web sitesi, blog vb. platformlarda kendilerine ait kişisel verilerinin paylaşılması ve bu durumun sonuçları hakkında fikir sahibi olamamaları, çocukların kişisel verisinin özel olarak korunması hakkının gerekliliğini doğurmaktadır (International Commissioners Office [ICO], 2018). Çocuk Hakları Sözleşmesi (ÇHS) 16. maddesinde çocukların mahremiyet hakkına değinilmektedir (Lievens, 2018). Bu madde çocukları aileleri ile birlikte bütün olarak hem mülki hem de kişisel veri güvenliği açısından korumayı hedeflemektedir. ÇHS ve çeşitli kanunlarla yapılan düzenlemeler çocuğun ve ailesinin mahremiyetini gözeterek aksi durumda yaşayabilecekleri hak ihlallerinden onları korumayı hedeflemektedir (Cordeiro, 2021).

ÇHS'yi anlayabilmek için bütün maddeleri ile bir bütün olarak görüp değerlendirmek daha doğru olacaktır. ÇHS madde 3 "*çocuğun yüksek yararı*", ÇHS madde 6 "*çocuğun gelişim hakkı*", ÇHS madde 8 "*kimliğin korunması*", ÇHS madde 16 ise "*çocuğun mahremiyet hakkı*" ile ilgilidir. Asıl risk bu haklara ulaşamayan çocukların yaşayabileceği zihinsel, fiziksel, psikolojik ve sosyal zorluklar ve travmalardır (Lievens, 2018).

Dijitalleşme ile hayatımıza giren sosyal medya kullanımı birçok sorunu da beraberinde getirmektedir. Toplumun içinde en savunmasız (vulnerability) ve yetişkinlerin sorumlulukları altında olan çocukların sosyal medya ağı içerisinde zarar görmemeleri için ebeveynlerin sharenting davranışına dikkat çekmek ve bu bağlamda ebeveynlerin farkındalığını arttırmak, yaşadığımız dönemde önemli hale gelmektedir.

1.4. ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ

Bu araştırmada “okul öncesinde çocuğu olan ebeveynlerin sosyal medya paylaşım (Sharenting) tutumu ile ilişkili faktörler nelerdir ve aralarında anlamlı bir ilişki var mıdır?” sorusuna yanıt aranmıştır.

1.4.1. Araştırmanın Alt Problemleri

Araştırmanın amacı doğrultusunda aşağıdaki alt problemler belirlenmiştir.

- 1- Ebeveynlerin Sharenting tutumları ile ebeveynlerin “*yaş, eğitim, ebeveynlik deneyimi, çocuk sayısı ve çocuk hakkında karar alma düşüncesi, sosyal medya farkındalık eğitimi, sharenting farkındalık eğitimi*” değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık var mıdır?
- 2- Ebeveynlerin Sharenting tutumları ile psikolojik semptomlar arasında ilişki var mıdır?

1.5. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Araştırmaya okul öncesi eğitimi döneminde çocuğu olan ebeveynler katılmıştır.

Araştırmaya katılan ebeveynlerin tamamı bağımsız anaokullarında çocuğu olan kişilerdir.

Araştırmaya ebeveynler gönüllü olarak katılmıştır. Ebeveynlerin gönüllülük durumu katılımcıların demografik özelliklerini de etkilemiştir.

Araştırma Altınordu ilçesinde ikamet eden gönüllü velilerle ile sınırlıdır.

Araştırmanın sonucu “Bireysel Bilgi Formu”, “Sharenting Ölçeği (SÖ)” ve Belirti Tarama Listesi (SCL-90R) den elde edilen veriler ile sınırlıdır. Yapılandırılmış klinik görüşme yapılmamıştır. Araştırmada ebeveynlere yöneltilen birden fazla

ölçeğin olması, ölçeklerin öz-bildirim şeklinde olması ve soru sayısının fazlalığı ebeveyn katılımını sınırlandırabileceğini düşündürmektedir.

1.6. ARAŞTIRMANIN VARSAYIMLARI

Araştırmacının yapılan araştırma ile ilgili yeterli bilgi ve becerilere sahip olduğu, araştırma esnasında taraflı subjektif değerlendirmelerden kaçınarak, tarafsız nesnel değerlendirmeyi baz aldığı varsayılmıştır.

Araştırmaya katılan ebeveynlerin verdiği cevapların subjektif ve gerçekçi olduğu kabul edilmiştir.

1.7. TANIMLAR

Ebeveyn: Türk Dil Kurumuna (TDK) göre Arapça kökenli olan ebeveyn, kelime olarak anne-baba manasına gelmektedir (TDK, 2024). Ebeveyn, Çocuğun büyüme ve gelişim sürecinde birincil sorumluluk taşıyan kişilerdir (ÇHS, 1989)

Çocuk: TDK'ye göre; bebeklikten ergenlik dönemine kadar ki gelişim sürecin de olan kişiye çocuk denir (TDK, 2024). ÇHS madde-1 18 yaşından küçük her bireyi çocuk olarak tanımlamaktadır. Çocukluktan kaynaklı haklarla donatılmıştır (ÇHS, 1989, UNİCEF).

Sosyal Medya: Çeşitli sosyal ağlar üzerinden video, resim gibi görsel ve işitsel verilerin paylaşımının yapıldığı haberleşme platformların genel ismi (TDK, 2024). Kullanıcılar tarafından kendi ya da başkasına ait, bilgi, fikir ve kişisel içerikleri (video, resim, bilgi vb.) çeşitli platformlarda paylaşabildiği kitle iletişim aracı biçimidir. Kısaca bireylerin düşünce ve bilgi paylaşımını kolaylaştıran platformları (Facebook, YouTube, WhatsApp, Instagram vb.) ifade eder (Britannica, 2024).

Sharenting: Ebeveynlerin çocuklarına ait işitsel ve görsel verilerin çeşitli sosyal medya platformlarında paylaşmasına denir (Halis, 2021). “Sharenting” ebeveynlerin çocuklarının bilgilerini sosyal medyada paylaşımını ifade etmektedir (Leckart, 2012).

Çocuk Hakları: İnsan olmaktan kaynaklı temel haklardır. Bugünün çocukları yarının yetişkinleri olduklarından dolayı eşit, saygın ve onurlu bir yaşam hakkı çocukların temel haklarıdır (Child Rights International, 2018).

Çocuk Hakları Sözleşmesi (ÇHS): Birleşmiş Milletler (BM) tarafından oluşturulmuş, tüm dünya çocuklarının sahip oldukları temel insan haklarının çerçevesini belirlediği evrensel bir anlaşmadır. ÇHS doğumdan itibaren 18 yaşına kadar her bireyin çocuk olduğunu kabul eder. Ulusal düzeyde ülkelerce en çok kabul edilen anlaşmadır (Child Rights International Network, 2018).

1989 yılında yayınlanan ÇHS Türkiye’de 22184 sayı ve 27 Ocak 1995 tarihli resmi gazete ile yürürlüğe girmiştir. ÇHS çocukların karşılaşılabileceği bütün sorunları ele almaktadır (Erbay, 2013).

Çocuk İhmali: TDK’ye göre ihmal sözlük anlamı; “Gereken ilgiyi göstermeme, boşlama, savsaklama, savsama, önem vermeme.” (TDK sözlüğü, 2024) Olarak gösterilmektedir. Çocuk ihmali ise çocuğun, sağlık, eğitim, gelişim, bakım ve barınma gibi ihtiyaçlarının ebeveynler veya çocuğun bakımını üstlenen kişiler tarafından karşılanmaması durumudur. Çocuk istismarı ihmalle başlar ve yaygınlaşır (González vd., 2023).

Çocuk İstismarı: Dünya Sağlık Örgütü (WHO) çocuk istismarını; “Çocuğun iyilik halini riske sokacak şekilde, toplumun fertleri, ülkesi tarafından isteyerek veya istemeyerek dahi olsa yapılan hak ihlali eylem ve eylemsizliklerin tamamıdır” şeklinde tanımlanmaktadır (WHO, 2006).

İKİNCİ BÖLÜM

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde araştırmanın kuramsal çerçevesine yer verilmiştir.

2.1. PAYLAŞAN EBEVEYN

Sosyal medyada sıkça kullanılan “*paylaşım*”, ebeveynlerin çocuklarının medya içeriklerini (resim, video vb.) internet ortamına defalarca servis etme trendi olarak tanımlayabiliriz (Cataldo vd., 2020).

2.1.1. Ebeveynlerin Sosyal Medya Paylaşım Davranışı (Sharenting)

Sharenting kavramı İngilizce’de paylaşan (share) ve ebeveyn (parenting) kavramlarının bir araya gelmesiyle ortaya çıkmıştır. Sharentingin Türkçe’de “*paylaşan ana-babalık*” veya “*paylaşmak*” kavramı ile örtüştüğü söylenebilir (Serçemeli, 2020). Sharenting kavramı ebeveynlerin çocuk, fotoğraf, bilgi ve videolarını sosyal medya platformlarında sıklıkla paylaşmasını ifade eder (Günüç 2020). Sharenting kavramı ilk kez 2012 yılında Steven Leckart tarafından ortaya atılmıştır. Ortaya çıkmasıyla beraber merak uyandıran bu kavram ilk kez 2015 yılında bilimsel bir yayında kullanılmıştır (Blum-Ross, 2015).

Sharenting, çocuğun her anını sosyal medyada paylaşmadan duramayan ebeveyn durumudur. Bu durumun en büyük zararı çocukların gizliliğini kaybetmesi ve çocukların mahremiyet hakkının ihlal edilmesidir (Akpınar vd., 2020).

Günümüz çocukları dijital çağda dijital kültür ile büyümektedir. Ebeveynler dijital kültürün etkisi ile dijital çağa özgü sorunlarla karşılaşmaktadırlar. Ebeveynlerin sosyal medya araçlarına sahip olmaları ile paylaşım trafiği artmakta ve ebeveynler, çocuklarının rızası dışında çocuklarını sosyal medya platformlarında paylaşabilmektedirler (Erişir ve Erişir, 2018).

2.2. SOSYAL MEDYA

2.2.1. Sosyal Medya Platformları

Ebeveynlerin büyük bir çoğunluğunun çocukları ile ilgili sosyal medyada paylaşımlarda bulunduğu bilinmektedir. Annelerin %84'ü babaların ise %70'i facebook, çevrimiçi formlar ve çeşitli bloglarda paylaşımlarda bulunduklarını bildirmiştir (Davis vd., 2015). Türkiye'nin üç ilinde (Gaziantep, Elazığ, Osmaniye) ebeveynlere yönelik yapılan bir araştırmada sosyal medya mecraları kullananların kullanım oranları; Whatsap durumu %52,9, Instagram %18.6, Facebook %14, Twitter %0,8 olarak bulunmuştur (Aslan ve Durmuş, 2020).

2022 sonları itibarı ile dünyada sosyal medya kullanıcıları günde vakitlerinin iki saat otuz bir dakikalarını sosyal medyada geçirdiği rapor edilmiştir (Kemp, 2023).

2.3. PAYLAŞAN EBEVEYN VE ÇOCUK HAKLARI

Çocuğun sağlıklı bir şekilde gelişim görevlerini (bedensel, zihinsel, duygusal) yerine getirmesi mutlu bir ailede yetişmesine bağlıdır. Bu ortamı inşa edecek yegane kişiler ebeveynler ve ailedir. Bu açıdan geçmişten günümüze çocuğun güvenle yetiştirilme görevi ebeveynlerin asli ve insani görevi sayılmıştır (Burns vd., 2019). Ebeveynler kendilerine karşı görevlerini yerine getirmeleri için devletler çocuklara karşı var olan yükümlülükleri doğrultusunda hukuk çerçevesince ebeveynlere haklar tanımıştır. Çocuğun her türlü zarardan korunması sorumluluğu öncelikle aileye ait olsa da devletin rolü yalnızca aileyi denetlemekle sınırlı değildir. Devlet aynı zamanda çocuğun “*en yüksek yararını*” gözeterek, çocuğun sosyal ve psikolojik gelişimini koruma ve destekleme sorumluluğunu da taşır (Akyüz, 2024).

2.3.1. Çocukların Mahremiyet Hakkının İhlal Edilmesi

Mahremiyet İngilizce karşılığı “*privacy*” olup, “haram” kelimesinden türeyen Arapça “*mahrem*” sözcüğünden gelen Arapça kökenli bir kelimedir (Sungur, Aydın, 2020). Türk Dil Kurumuna göre mahremiyet “*gizlilik*” anlamına gelmektedir (TDK, 2024).

Mahremiyet kavramını üç boyutta inceleyebiliriz: Mekânsal mahremiyet, birey mahremiyeti ve bilgi mahremiyeti (Fisher-Hubner, 2000).

Mekansal Mahremiyet: Kişisel arası iletişim temasının fiziksel açıdan sınırların korunması ve kişisel alan durumunu ifade eder. Örneğin; bir çocuğun yabancı veya istemediği kişilerle mesafesini fiziksel açıdan korunmasıdır. Sarılma, dokunma gibi temas durumlarından sakınılmasıdır (Şahin, 2020).

Bireysel Mahremiyet: Bireyin kendisi ile ilgili saklı tutulması istediği durumların ve kendisi ile ilgili bilgilerin korunması ve buna saygı duyulmasını ifade etmektedir. Günümüz çağında hızlı dijitalleşme ile gündemimize giren sosyal medya araçları ve çeşitli internet sitelerinde video, fotoğraf gibi görüntülerin izinsiz paylaşılması kişisel mahremiyet durumu ile ilgili bir durumdur (İlgin, 2023).

Bilgi Mahremiyeti: Kişisel verilerin kullanılması, depolanması ve bu verilerin paylaşılması ile ilgili durumların nasıl yürütüleceği ile ilgili durumları kapsamaktadır (Eroğlu, 2018). Bilgi mahremiyeti ülkemizde Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (KVKK) kapsamında ele alınmaktadır. KVKK ile kişisel veriler koruma altına alınmaktadır. Dünyada olduğu gibi Türkiye’de de teknolojinin uzantısı olarak internetin kullanımının yaygınlaşması sonucunda birçok faydasının yanında risklerle beraber kişisel verinin güvenliği konusu da gündeme gelmektedir. Çocukların sosyal medya ve internette bilinçsizce paylaşılması çocukları, siber zorbalık, taciz, uygunsuz içeriklere maruz kalma gibi durumlarla karşı karşıya bırakabilmektedir. Veri mahremiyeti dolayısıyla ebeveynler, ürün ve hizmet geliştirenler 6698 sayılı Kanuna uygun hareket etmek zorundadırlar (www.kvkk.gov.tr, 2020).

2.3.2. Dijital Ayak İzi

Çocuk yetiştirmeye yönelik olumlu fikir ve deneyimlerin paylaşılması bu paylaşımlar aracılığıyla ebeveynlere destek olmak fikri “*veriye dayalı çocuk*” kavramının ortaya çıkmasına sağlamıştır (Özyürek, 2022). Paylaşımlar çoğu zaman daha çocuk doğmadan başlar. Anne karnında yapılan görüntüleme fotoğrafları, gebelik süreci, bebek odası ve nihayetinde çocuk doğduktan sonra her anını paylaşma eğilimiyle sürer. Bu paylaşımlar dönüşü olmayan “dijital ayak izi” dediğimiz bir durumun oluşmasına neden olur (Taş ve Bülbül, 2021). Bu dijital ayak izleri çeşitli güvenlik riskleri nedeni ile silinmek istendiğinde silinmesi çoğu zaman mümkün olmamaktadır. Çocuğun mahremiyeti göz önünde bulundurulduğunda örneğin çocuğun o dönem belki eğlenceli ve sevimli bulunan bir tuvalet eğitiminin paylaşılması çocuğun ileriki yaşlarda “*utanma duygusu*” ile baş başa kalmasına sebep olabilir (Saferkidsonline, 2023).

2.3.3. Açık Rıza ve Unutulma Hakkı

Küçük çocuğu olan ebeveynler çocukları ile ilgili karar verme hakkının kendilerinde olduğunu düşünebilmektedirler. Bu durum ile birlikte paylaşım yaparken çocukların rızasını nadiren almaktadırlar. Ancak ergenlik çağı ile birlikte çocuklar bu durumdan rahatsız olmaktadır (Özyürek, 2022).

Çocukların daha elektronik posta adresleri bile yokken, doğum öncesinden yetişkinliğe kadar ebeveynler tarafından, dijital kimlikleri şekillenmeye başlamaktadır. Ebeveynlerin çocuklarına yönelik paylaşımları çocukların yetişkinlik dönemine kadar peşini bırakmamaktadır. Çocukların dijital ayak izlerini kontrol etmeye yönelik yasal ve ahlaki haklara sahip olmaları için, ebeveynlerin sosyal medya paylaşımlarını bu perspektifle değerlendirmeleri gerekmektedir. Bu durum, çocuk hakları açısından önemli sorunlar yaratmaktadır (Steinberg, 2017).

Çocukların kendilerini korumaları ve güçlenmeleri için çeşitli seçim fırsatları sunulmaktadır. Örneğin, ebeveynler çocuklarının akrabalarını öpüp öpmeme veya kucaklayıp kucaklamama kararını onlara bırakarak ve vücut güvenliği eğitimi vererek,

bedenleri üzerinde kontrol sahibi olmalarına teşvik ederler. Aynı şekilde ebeveynler çocuklarına bir odaya girmeden önce kapıyı çalmak gibi mahremiyete saygı duymayı öğretmeye çalışmaktadırlar. Ancak sosyal medyada çocukların rızası olmadan paylaşımlar yapıldığında çocukların mülkiyet hakkına, mahremiyetine ve görüşlerine saygı gösterilmediği ve çocuk haklarının ihmal edildiği görülmektedir (Rymanowicz, 2018).

Geçmişte çocukluk dönemi ile ilgili çeşitli sosyal medya araçlarında, internet site ve bloglarında yapılan paylaşımlar; mahremiyetin, itibar ve saygınlığın, kişisel bilgilerin korunma hakkının ihlaline neden olmaktadır (Tuğ Levent, 2022). Bu durumun sonuçları, “*unutulma hakkı*” kavramının gündeme gelmesine neden olmaktadır. İngilizce “*right to be forgotten*” olan unutulma hakkı; “*arama motorlarından çıkarma hakkı*” veya “*listelerden çıkarma*” hakkı olarak da tanımlanmaktadır. Ancak söz konusu unutmama hakkı ile dijital ve reel listelerden tamamen silineceğini öngörmek yanıltıcı olabilir. Çünkü bu durum dijital ayak izi bakımından mümkün değildir (Holland, 2018).

Unutulma hakkına Türk hukuk sisteminde ayrıca değinilmemiştir. Ancak ilgili yasal mevzuatlarca unutulma hakkına işaret eden düzenlemeler mevcuttur. Anayasanın 20. maddesi; “*Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz.*” (Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 1982, madde 10) Bu madde kişiye ait verilerin korunması isteme hakkını kişiye vermektedir. Bu durum kişinin bilgi edinme, verilerin düzeltilmesini ve silinmesini isteme hakkını doğurmaktadır (Tuğ Levent, 2022). Ayrıca 6698 kanun numaralı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (KVKK) madde 4, kişisel verilerin hangi yöntem ve esaslara göre işlenebileceğini belirtirken KVKK madde 7 ise kişisel verilerin nasıl imha edileceği veya anonim hâle getirileceği ile ilgili durumları düzenlemektedir (KVKK, 2016).

2.3.4. Katılım Hakkı

Katılım; kişinin kendisini ilgilendirilen konularda kişinin bilgi alma, eyleme geçme, danışma, karar verme gibi süreçlere dahil olması durumunu ifade eder (Erbay, 2016).

ÇHS'ye göre “Çocuklar kendilerini ilgilendiren konularda fikir beyan etme ve bu görüşün dikkate alınmasını isteme hakkında sahiptir” (ÇHS, Madde, 12). T.C. Anayasası madde 25'e göre, “Kişiler fikir ve kanaat özgürlüğüne sahiptir. Hiç kimse düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz ve düşünce ve kanaatleri nedeniyle kınanamaz, suçlanamaz”. Ayrıca “Türk Medeni Kanunu çocuğun fikirlerini özgürce ifade etmesini bekler” (Tuna, 2020).

Ancak ülkemizde çocukların katılım hakkı durumu yetişkinlerin inisiyatifinde kalmakta ve onların açacağı alan kadar ele alınabilmektedir (Canbulut, 2014). Çocuk katılımı açısından; çocukların fikirlerini özgürce dile getirebileceği, dile getirmeye kalmayıp görüşleri somut uygulamalarda değer kazanması açısından daha çok yol katetmemiz gerekmektedir (Erbay, 2013).

2.4. PAYLAŞAN EBEVEYN VE RİSKLER (SHARENTİNG)

Sosyal medyayı takip eden annelerin; iyi bir ebeveyn olmak için üzerlerinde baskı hissettikleri, bu baskıyla beraber iyi birer ebeveyn olduklarını göstermek için çocuklarının kişisel verisini (video, fotoğraf vb.) paylaşımlarının ihmal ve istismar durumlarının meydana gelmesine sebep oldukları belirtilmiştir (Özkan ve Uzun Özer, 2022).

2.4.1. Çocuk İhmali

Çocuğun sağlık, eğitim, gelişim, bakım ve barınma gibi ihtiyaçlarının ebeveynler veya çocuğun bakımını üstlenen kişiler tarafından karşılanmaması durumudur. Çocuk istismarı ihmalde başlar ve yaygınlaşır. (González vd., 2023)

2.4.1.1. Çocuk İhmali ile Sharenting Arasındaki ilişki

Çocukların fotoğraf, video ve kişisel bilgilerinin ebeveynleri tarafından paylaşılmasını sharenting kavramı ile tanımlayabiliriz (Günüç, 2020). Ebeveynlerin farkında olmayarak yaptığı paylaşımları çocuklarının mahremiyet ve unutulma hakkını ihlal edebilmektedir (Çimke, 2018). Sharenting ve çocuk ihmali arasında doğrudan bir ilişki olmasa bile sonuçları bakımından ihmal ile ilişkilendirmek mümkündür.

Mahremiyet ve Güvenlik: Çocuğun fotoğraf, video ve kişisel bilgilerinin paylaşılması çocuğun gizliliğinin ihlalidir (Yüksel, 2021). Bu durum dijital kaçırma (Digital Kidnapping) denilen bir durumla çocukların karşı karşıya kalmalarına sebep olabilmektedir (Pınarbaşı ve Astam, 2020). *Dijital kaçırma*; paylaşılan kişisel verilerin (Fotoğraf, video vb.) başkaları tarafından kopyalayarak kendisininmiş gibi kullanmasıdır (Toker, 2020). Çocuklarda yaşanması durumunda ise “*dijital çocuk kaçırma*” denmektedir. Bu durumun sonucunda pedofili sitelerinde istismar edilen çocuk medyalarına rastlarken aynı şekilde ticari amaçlı sitelerde de bu medyalar önümüze çıkabilir (Baştemur vd., 2020).

Duygusal Sorunlar ve Siber zorbalık: Çocukların büyüdüğünde ebeveynlerin kendisine ait olan fotoğraf ve videoları paylaşmasının sonucunda çocuk utanç duyabilir ve bu durum duygusal sorunlara neden olabilir (Baştemur vd., 2020). Bu durum koruyucu ebeveyn ilişkisini bozması sonucunda çocukların duygusal açıdan ihmal edilmesi anlamını taşımaktadır (Rees, 2008). *Siber Zorbalık*; dijital ortamda gerçekleşen bir olumsuz davranış türüdür. Bu eylemler korkutma, utandırma veya kızdırmaya yönelik olabilir (UNICEF). Ebeveynlerin sonucunu düşünmeden yaptıkları paylaşımlar şimdi ya da gelecekte çocuklarının siber zorbalığa maruz kalmalarına sebep olabilir. Bazen ebeveynler çocuklarını cezalandırmak amacıyla da çocuklarının utanacağı görüntülerini internette paylaşabilmektedirler (Kinghorn, 2018).

Çocuğun Açık Rızası: Ebeveynlerin çocuklarına yönelik paylaşımlarında çocuklar genellikle söz hakkında sahip değildirler. Ebeveynlerin bu şekilde

paylaşımları çocukların özel alanının ihlali olarak değerlendirebiliriz (Cataldo vd., 2022).

2.4.2. Çocuk İstismarı

Çocuğun zor anlarını internette paylaşmak istismardır (Pierre, 2022). Ebeveynlerin sosyal medyada bilinçsizce yaptığı paylaşımlar, çocukluktan yetişkinliğe kadar peşini bırakmayacak zararlara neden olabilmektedir. Ebeveynler bu paylaşımları çocuklarının istismar edilmesine neden olabilmektedir (Çimke vd, 2017).

2.4.2.1.Cinsel İstismar

Ebeveynlerin çocuklarının resim, video ve kişisel verilerini sosyal medya platformlarında paylaşması birçok risk ve tehlikeyi de beraberinde getirmektedir. Çocuklarının görüntülerinin çocuk pornografisi içeren sitelerde yayınlanması ve bilgi hırsızlığına maruz kalınması gibi tehlikeler içermektedir (Otero, 2017).

Paylaşılan çocuk içerikleri paylaşılr paylaşılmaz kontrolden çıkmakta ve yönetilmesi güç hale gelmektedir (Ferrara vd., 2023). Çevrim içi çocuk istismarcıları bu içeriklere ulaşabilmektedirler ve çocuk pornografisi ile ilişkilendirerek internette tekrardan paylaşılabilirler (Ferrara vd., 2021).

2.4.2.2.Ekonomik İstismar

Ebeveynlerin çocuklarını sosyal medyada paylaşmasının altında ekonomik sebepler olabilmektedir. Bu paylaşımlar ile sosyal medya kitlesinde güven yaratması markaların dikkatini çekmekte ve bu durumu kullanarak marka tanıtımları ile beraber sosyal medya görünürlüklerini arttırabilmektedirler. Sosyal medya ebeveynliğinin karmaşık ticari ilişkiler içerisinde bir meslek olma yolunda ilerlediği söylenebilir. Çocuğun olduğu medyalarda ürün yerleştirme ve bu ürünleri bedava kullanma gibi

durumlar ile izlenme rakamlarını arttırmak adına çocuklar ebeveynler tarafından kullanılabilir (Yavuz, 2019).

Sosyal medyanın yaygınlaşması ile geleneksel annelikten farklı olarak “*sosyal medya anneleri*” veya yoğunlukla instagramı kullanan “*instagram anneleri*” kavramlarını ortaya çıkarmıştır (Kaya, 2023). Anneler ilk zamanlar hamilelik süreci, bebeklik ve çocukluk üzerine annelik deneyimlerini paylaşırken markaların sosyal medyaya yönelmesi ile birlikte anneler; maddi kazanç amacı ile annelere ve çocuklara yönelik markaları tanıtan içerikleri paylaşmaya başlamışlardır. Bu durum çocukları ticari bir işçi gibi kullanan ebeveynler “*annelik*” kimliğinin metalaşmasına, maddi kazanç sağlayan bir kimliğe dönüşmelerine neden olmuştur (Sine ve Yorgancı, 2017).

2.5. KULLANIMLAR VE DOYUMLAR TEORİSİ

Kullanımlar ve doyumlar teorisi; insanlar çeşitli medya alanları arasında seçim yaptıktan sonra seçiminin kendisinde doyum algısının oluşturduğunu savunmaktadır (Vinney, 2024).

Teori ilk defa Katz, (1940) tarafından ortaya atılmıştır. Katz, insanların medya seçiminin altında yatan sebepler üzerinde durmuştur (Kasirye, 2022). Blumler, Katz, Guarevitch gibi araştırmacılar 1970’li yıllarda teoriyi Maslow’un ihtiyaçlar hiyerarşisi ile ilişkilendirerek insanlar ve medya seçimleri arasında ilişki kurdular. Blumber ve Katz 1974 yılında kullanımlar ve doyumlar teorisini yayınladılar (Think Insights, 2024).

Katz, Haas ve Gurevitch’e göre medya tercihi yaparken beş ihtiyaç boyutundan söz edilebilir (Akar, 2023):

1. Bilişsel ihtiyaçlar; bilgiye erişim ile ilgilidir.
2. Duygusal ihtiyaçlar; duygu durumu ile ilgilidir.
3. Bilişsel ve duygusal ihtiyaçlar; bilgi ve duygusal ihtiyaçların bütünleştiği durumdur.
4. Bütünleştirici ihtiyaçlar; kişinin kendisi, ailesi ve toplum arasında bütünleştirici özellik gösteren ihtiyaçlardır.
5. Gerilimden uzaklaştıran kaçış ihtiyacıdır (Katz vd., 1973; Topuz, 2021; Akar, 2023).

Kullanımlar ve Doyumlar Teorisi günümüzde sosyal medya kullanımda da değerlendirilebilecek bir teori olarak kabul edilmektedir. Bu teoriyi desteklemek amacıyla; Sakarya Üniversitesinde 550 öğrencinin katılımı ile yapılan araştırmada sosyal medya kullanımına motive eden unsurlar araştırılmıştır. Bu araştırmaya göre sosyal medyayı kullanım motivasyonları; arkadaşlık, rahatlama, sosyal iletişim, bilgi edinme, ekonomik nedenler ve kullanım alışkanlıkları olarak bulunmuştur (Ürkmez ve Canöz 2020). Güngören Anadolu Lisesi’nde 80 öğrenci ile araştırma yürütülmüş. Araştırma sonucunda öğrencilerin sosyal medya kullanım motivasyonu bilgi edinme ve sosyal etkileşim olarak bulunmuştur (İlgaz Büyükbakkal ve Temel, 2019). Başka

bir araştırmada 120 kişilik bir araştırma grubuna Twitter kullanma nedenleri üzerine araştırma yapılmıştır. Araştırmada öğrencilerin Twitter'ı fayda ve doyum amaçlı kullandıkları görölmüştür (Özer, 2017). Sonuç olarak araştırmalar da kullanımlar ve doyum teorisi ile uyumlu sonuçlar çıkmıştır.

2.6. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.6.1. Türkiye’de ve Dünyada Yapılan Araştırmalar

Bu bölümde alanyazında ebeveynlerin sosyal medyada paylaşım (Sharenting) tutumları ve çocuk ihlallerine yönelik Türkiye’de yapılan araştırmalar Tablo 1’de dünyada yapılan araştırmalar Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 1: Sharenting bağlamında Türkiye’de yapılan araştırmalara ilişkin bilgiler

Yazar/Yazarlar	Yıl	Tür	Örneklem	Yöntem	Sonuç
Ayçiçek	2024	Y. Lisans Tezi	4- 12 yaş arasında çocuğu olan 100 ebeveyn	İçerik analizi	Video izletilen ebeveynlerde videonun amacına göre çocuklarının içeriklerini paylaşma eğilimlerinde olumlu yönde değişim olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
Yıldız Oğuz	2023	Y. Lisans Tezi	---	Doküman incelemesi	Sharenting nedir? Çocuk hak ihlali ve bu durumun hukuksal sonucu açıklanmıştır.
Cansızlar	2023	Y. Lisans Tezi	Sharenting’e maruz kalmış 30 üniversite öğrencisi	Görüşme	Katılımcıların sharenting tecrübelerini ortaya koyarak alanyazına önerilerde bulunulmuştur.
Eyrice	2022	Y. Lisans Tezi	18 yaşından küçük 573 ebeveyn	Betimsel araştırma	Türkiye de sharenting davranışının sıklıkla görüldüğü bulunmuştur.
Alemdar	2022	Y. Lisans Tezi	342 anne	İçerik analizi	Paylaşan ebeveynlik ölçeği geliştirilmiştir.
Göral	2022	Y. Lisans Tezi	250 plot 1071 ana uygulama	İçerik analizi	Paylaşan ana-babalık ölçek geliştirme çalışması yapılmıştır.

Aslan	2022	Y. Lisans Tezi	13 yaşından küçük çocuğu olan sosyal medya 10 ebeveyn, 13 yaşından küçük çocuğu olan en az bir çocuğuna yönelik içerik paylaşan 330	Sıralı desen	Sharenting ölçeği geliştirilmiştir.
Yılmaz	2022	Y. Lisans Tezi	İçeriği çocuklarından oluşturulmuş 6 instagram hesabı	Görüşme	İnstagram sahibi annelerin çocuğun saygınlığı, mahremiyeti, ifade özgürlüğü gibi temel haklarını ihlal ettikleri belirlenmiştir.
Bekdaş	2021	Y. Lisans Tezi	Hesabı açık 25 sosyal medya annesi	Betimsel araştırma	Sosyal medya annelerinin paylaşımları çocukları ihmal ve istismara açık hale getirdiği birçok hak ihlali yapıldığı, pedofili tehlikesini görmezden geldikleri bulunmuştur.
Kopuz	2021	Y. Lisans Tezi	0-13 yaş arası çocuğu olan 444 ebeveyn	Tarama deseni	Sharenting ölçeği geliştirilmiştir. Katılımcıların çoğu orta düzey sharenting davranışı olduğu. Paylaşımlarını bilişsel ihtiyaca bağlı kişisel doyum isteğine göre yaptıkları bulunmuştur.
Akpınar, Paylan, Etlik, Erus, Karakoç	2020	Makale	464 ebeveyn	Karşılaştırmalı-tanımlayıcı	Ebeveynlerin paylaşımlarını sürdürürken sharenting hassasiyetlerinin de mevcut olduğu ancak bilinçlenmeleri gerektiği bulunmuştur.
Kopuz, Turgut, Aslan	2022	Makale	---	Derleme/doküman analizi	Ebeveynlerin paylaşımlarını engellemek için sosyal medya platformlarında uyarıcı teknik düzenlemeler yapılabilir.
Yılmaz	2021	Makale	---	Derleme/doküman analizi	Ebeveynlerin sharenting eylemleri sıklaştıkça artık bunu normalleştirmeye başlamaktadırlar. Bilinçlenmeleri gerekmektedir.
Çimke, Gürkan, Polat	2018	Makale	---	Derleme/doküman analizi	Sharenting konusunda yeterli araştırma yoktur. Bu konuda yasal düzenlemeler ve bilinçlendirme çalışmaları yapılmalıdır.
Baştemur, Kurşuncu	2022	Makale	---	Derleme/doküman analizi	Sharenting altında yatan sebepler incelenmiş ebeveynlere öneriler sunulmuştur.

Yüksel	2021	Makale	---	Derleme/doküman analizi	Sharenting çocuklarda güvenlik, hak ihlali ve gelecekte psikolojik sorunlara neden olabilecek mahremiyet sorunlarına sebep olmaktadır.
Ögel Balaban	2022	Makale	670 instagram kullanıcısı ebeveyn	Betimsel araştırma	Anne baba arasında paylaşma oranı açısından anlamlı bir fark bulunmamıştır. Özel gün ve törenlerde paylaşım sıklığı artmaktadır.
Omur, Uyar	2022	Makale	Sosyal medya kullanan 10 anne 10 baba	Görüşme	Sharenting sebebi onanma, kabul edilme ve mutluluk vermesi olarak ortaya çıkmıştır. Sosyal medyada güvenlik ayarlarını önemsemelerine rağmen bu konuda özenli davranmadıkları sonucuna varılmıştır.
Günüç	2020	Makale	12 yaş çocuğu olan 65 Türk ve İngiliz anne	Görüşme/içerik analizi	Kültürel farklılıklar olsa paylaşma eylemlerinde belirgin farklılık görülmemiştir. İki grup annenin de paylaşım yaparken dikkat etmeleri gerektiği sonucuna varılmıştır.
Erişir, Erişir	2018	Makale	25 ebeveyn	Görüşme/içerik analizi	Ebeveynlere yol gösterici paylaşımlar, kişisel tatmin, ticari sebepler ile çocukların metalaşmasına sebep olmaktadır. Çocuk mahremiyeti ihlal edilerek resim, doğum tarihi ve utan verici anlar gibi kişisel veriler paylaşılarak hak ihlallerine sebep olunmaktadır.
Erdem	2022	Makale	---	Derleme/doküman analizi	Ebeveynlerin çocuklarına yönelik paylaşımlarının özel hayatın gizliliği çerçevesince hukuksal boyutu incelenmiştir.
Baloğlu	2023	Makale	Instagramda "child" hashtagi 6134 gönderi	Netnografik yöntem	Gönderilerin yapısına bakıldığında çocuğun ticari kaygılarla metalaştırıldığı sonucuna varılmıştır.
Akkoç, Ayyıldız	2022	Makale	---	Derleme/doküman analizi	Pediatric hemşireleri çocuğun ilk anına şahitlik etmektedir. Ailelerle birlikte sharenting eylemi konusunda bilinçlenmelidirler.
Akyol, Sumbas	2023	Makale	31 baba	Yapılandırılmış görüşme	Baba paylaşım araştırmaları genişletilmeli, paylaşım sayfaları izlenmeye alınmalıdır.
Dursun	2019	Makale	---	Derleme/doküman analizi	Ebeveynin sosyal medya paylaşımları iyi niyetli olsa uzun veya kısa vadede çocuğun güvenliğini riske atmakta ve mahremiyet hakkını ihlal etmektedir.
Turgut, Kopuz, Aslan, Eryılmaz Toksoy	2021	Makale	88 ebeveyn	Çevrimiçi görüşme	Ebeveynler, paylaşımları sosyalleşme, iletişim aracı olarak kullanmakta ve haz duymaktadırlar. Paylaşım kaynaklı yasal durumların bilincinde olmadıkları sonucu çıkmıştır.

Moravya, Ünlü	2022	Makale	15 veli blogger	Görüşme/içerik analizi	Araştırma grubunun dijital okuryazarlığının yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.
Er, Yılmaztürk, Ögöl, Çok	2022	Makale	Açık erişimli 401 instagram hesabı	Netnografik yöntem/içerik analizi	Pandemi döneminde ebeveynlerin çocuk paylaşımları arttığı görülmüştür. Çocuğun gizliliği, saygınlığı ve mahremiyeti açısından ebeveynlerin farkındalığı arttırılmalıdır.
Öden Akman, Çuhacı Çakır, Kocabaş	2022	Makale	Yok	Derleme/doküman analizi	Aileler paylaşım yaparken özenli olmalıdırlar. Yasal politikalar ile çocuğun haklarını güvence altına alınmalıdır.
Er, Yılmaztürk, Ögöl, Çok	2022	Makale	Yok	Derleme/doküman analizi	Araştırmada sharenting risklerine değinilmiş, ebeveyn farkındalığı konusunda önerilerde bulunulmuştur.

Tablo 2: Sharenting bağlamında dünyada yapılan araştırmalara ilişkin bilgiler

Yazar/Yazarlar	Yıl	Tür	Örneklem	Yöntem	Sonuç
Ferrara, Cammisa, Corsello, Giardino, Vural, Pop, Pettoello-Mantovani, Indrio, Pettoello-Mantovani	2023	Makale	Derleme	Derleme/doküman analizi	Ebeveynlerin sosyal medyada çocuklarını paylaşım oranları artmaktadır. Ebeveynlerin bilinçlenmesinde çocuk doktorların katkısı olabilir sonucuna varılmıştır.
Cataldo, Lieu, Carollo, Bornstein, Gabrieli, Lee, Esposito	2021	Makale	287 bilimsel makale	Derleme/doküman analizi	Ebeveynlerin bebekleri olacağı ilk günden itibaren sharenting eylemine dikkat çekilmek istenmiştir. Ebeveynlerin bu eylemlerinin altında yatan psikolojik sebeplerin multidisipliner şekilde araştırılması gerektiği sonucuna varılmıştır.
Lazard, Capdevila, Dann, Locke, Roper	2019	Makale	Derleme	Derleme/doküman analizi	Başarılı bir ebeveynlik ve çocuk yetiştirme süreci ebeveynlerin bir gurur kaynağı ve tecrübelerini iletmek amacıyla çocuklarını sosyal medya platformlarında neoliberal anlayışla paylaşımlarına sebep olabilmektedirler.
Jorge, Marôpo, Coelho, Novello	2022	Makale	11 Portekizli anne fenomen	Netnografik yöntem	Ekonomik daralma sonrası neoliberal anlamda anneler, annelik tecrübelerini paylaşmaktadır. Anneler geçimlerini sosyal medyadan veya sosyal medya ile bağlantılı kuruluşlar aracılığıyla sağlamaktadırlar.
Brosch	2016	Makale	168 Polonyalı anne	İçerik analizi	25727 fotoğraf incelenmiştir. %75.5'i sıfır ve sekiz yaş aralığındaki çocuk fotoğraflarıdır. Çocuğun ismi, diploması, doğum günü, doğum anı gibi çocuk mahremiyetini ihlal edecek şekilde paylaşımlar olduğu sonucuna varılmıştır.

Türkiye’de yapılan araştırmalar Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) Başkanlığı Ulusal Tez Merkezi, Dergipark Akademik ve <https://scholar.google.com/> da sharenting kavramı üzerinden tarama yapılarak ulaşılmıştır.

Ulusal Tez Merkezi üzerinden yapılan taramada “*sharenting*” anahtar kelime üzerinden 10 yüksek lisans tezine ulaşılmıştır.

Türkiye’de yapılan makale çalışmalarının büyük çoğunluğunun derleme ve doküman analizi temelli olması dikkat çekicidir. Alanyazın incelendiğinde yapılan araştırma çalışmalarında ebeveyn tutumları, hak algıları, sharenting algıları gibi konulara değinilmiş veya derleme çalışmaları yapılmıştır. Ancak ebeveynlerin paylaşım nedenleri ve bu durumun psikolojik belirtilerle ilişkisi yeterince araştırılmadığı görülmüştür. Kısıtlı sayıdaki saha ve klinik çalışmaları alanyazına katacağı katkı açısından önemlidir.

Makale sonuçları incelendiğinde; ebeveynlerin sosyal medya paylaşımlarını genelde iyi niyetli gerekçelerle yaptıkları görülmüştür. Bu gerekçeler; *sosyalleşme, iletişim, olumlu ebeveyn rolünü pekiştirme/paylaşma, mutluluk ve haz* gibi durumlar şeklinde belirtilmiştir. Bazı hesaplardaki ticari kaygılar, maddi çıkar ve çocuğun ekonomik açıdan sömürülmesine varan durumların çocuğun metalaşmasına sebep olduğu görülmüştür. Ayrıca çocuğun kişisel bilgilerinin paylaşılması kişisel verilerin gizliliği ve çocuk hakları ihlaline sebep olmaktadır. Bu durum çocuğun gelecekte olumsuz deneyimler yaşama olasılığını artırmakta, kendisinin oluşturmadığı bir dijital kimliğin ve ayak izinin yükü ile karşılaşmasına yol açabilir. Sonuç olarak toplumun her kesiminin çocukların kişisel verilerini paylaşma noktasında daha fazla hassasiyet göstermesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Türkiye ve dünyadaki araştırmalar incelendiğinde ebeveynlerin sharenting tutumlarının altında yatan psikolojik sebepleri ortaya koyan araştırma çok az olduğu görülmüştür. Mevcut araştırma; ebeveynlerin sharenting tutumlarını etkileyen faktörleri ve bu davranışların ebeveynlerin psikolojik sağlığı ile olan ilişkisini incelemesi açısından alanyazına katkı sunacaktır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın yöntem durumu, çalışma grubu, araştırmanın etik durumu, veri toplama araçları, veri toplama süreci ve verilerin analizi sunulmuştur.

3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Araştırma sorulan sorulara bilimsel yoldan cevap arama sürecidir (Balcı, 1989). Araştırmada yöntem olarak nicel araştırma yöntemi benimsenmiştir. Nicel araştırma var olan durum ve olaylar arasında ki ilişki hakkında bilgi sahibi olmak için araştırma esnasında sayısal değerleri kullanan, gözlemlerini nesnel ve metodolojik yapan araştırma yöntemidir (Burns ve Grove, 1993). Araştırmanın değişkenleri arasında ilişki kurmak ve bu durumu açıklamak amacıyla deneysel olmayan nicel araştırma yöntemlerinden, betimsel, karşılaştırma, ilişkisel inceleme yöntemleri kullanılmıştır. Betimsel araştırma, bir durumu sayısal olarak yeniden betimlemeye çalışan araştırma türüdür (Balcı, 1989). İlişkisel araştırma; iki veya daha fazla değişken arasındaki ilişkisel korelasyonu belirlemeyi amaçlayan modeldir (Karasar, 2012).

3.2. ÇALIŞMA GRUBU

Araştırmanın çalışma grubunu 2022-2023 eğitim öğretim döneminde Karadeniz bölgesinde Ordu ilinin merkez Altınordu ilçesinin farklı bölgelerinde yer alan dört bağımsız anaokulunda çocuğu eğitim gören ebeveynler oluşturmaktadır. Ebeveyn seçim kriteri olarak “Çalışmaya katılan ebeveynlerin sosyal medya platformlarından en az birini kullanması, 0-7 yaş aralığında bir çocuğa sahip olması ve sosyal medyada çocuğa ilişkin paylaşım yapması gerekmektedir” olarak belirlenmiştir. Kritere uyan ebeveynler araştırmaya dahil edilmiştir. Çalışmaya katılan ebeveynlerin çocukları yaş grubu 48-66 ay arasında ve anaokuluna devam eden

çocuklardır. Çalışma grubu çalışmaya gönüllü olarak katılan 256 ebeveyn den oluşmaktadır. Örneklem grubunu seçerken ölçüt örnekleme ve elverişlilik örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Elverişlilik (convenience) örnekleme daha ekonomik ve zaman açısından uygulanabilirliği yüksektir (Balcı, 2004). Elverişlilik örneklem araştırmacının sosyal çevresindeki gücünü kullanabilmektedir (Aziz, 1990, ak. Balcı, 2004). Çalışma grubunda yer alan katılımcıların kişisel bilgileri Tablo-3 de sunulmuştur.

Tablo 3: Araştırmaya katılan ebeveynlerin kişisel bilgileri

ÖZELLİKLER	n=256	(%)
Eğitim Durumu		
5 Yıl (İlkokul)	6	2,3
8 Yıl (Ortaokul)	23	9,0
11 Yıl (Lise)	81	31,6
13 Yıl (Üniversite-Önlisans)	53	20,7
15 Yıl (Üniversite-Lisans)	80	31,3
17 Yıl (Yüksek Lisans-Doktora)	13	5,1
Ebeveynlik Rolü		
Anne	217	84,8
Baba	39	15,2
Ebeveyn Birliktelik Durumu		
Beraber	250	97,7
Boşanma Sürecinde	2	0,8
Ayrı Yaşıyor	1	0,4
Boşanmış	2	0,8
Eş Vefat	1	0,4
Ebeveynlik Deneyimi		
Bir Yıldan Az	2	0,8
1-3 Yıl	11	4,3
4-6 Yıl	131	51,2
7-9 Yıl	36	14,1
10-12 Yıl	40	15,6
13-15 Yıl	12	4,7
15 Yıl ve Üstü	24	9,4
Daha Evvel Ebeveynlerin Çocuklarını Sosyal Medyada Paylaşımları Konusunda Farkındalık Eğitimi Aldım.		
Evet	40	15,6

Hayır	216	84.4
Sharenting Kavramı Hakkında Daha Evvel Farkındalık Eğitimi Aldım.		
Evet	31	12.1
Hayır	225	87.9
Son 6 Ay İçinde Psikiyatrik Tedavi Durumu		
Evet	6	2.3
Hayır	250	97.7
Çocuğum Hakkında Kararlar Verirken Ebeveynler Olarak Tüm Sorumluluğın Bizde Olduğunu ve Yetkili Kişi Olduğumu Düşünürüm.		
Evet	226	88.3
Hayır	18	7
Kararsızım	12	4.7

Tablo-3 incelendiğinde; ebeveynlerin eğitim durumuna bakıldığında sırasıyla %31.6 lise, %31.3 lisans ve %20.7 ön lisans olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan ebeveynlerin %84.8'ünün anne olduğu görülmüştür. Ebeveynlerin birliktelik durumuna incelendiğinde ebeveynlerin %97.7'si birliktedir. Ebeveynlerin ebeveynlik deneyimi en fazla %51.2 ile 4-6 yıl olduğu tespit edilmiştir. Daha önce çocuklarını sosyal medyada paylaşımları konusunda farkındalık eğitimi alan ebeveynler %15.6 ile sınırlı kalmıştır. Sharenting kavramı hakkında farkındalık eğitimi alıp bilgi sahibi olan ebeveynler ise katılımcıların sadece %12.1'ini kapsamaktadır. “Çocuğum hakkında kararlar verirken ebeveynler olarak tüm sorumluluğun bizde olduğunu ve yetkili kişi olduğumu düşünürüm” sorusuna “evet” yanıtını veren ebeveynlerin oranı %88.3 ile yüksek çoğunluktadır.

Tablo-4 de ebeveynlerin yaş ve çocuk sahiplik durumları tanımlayıcı istatistik olarak sunulmuştur.

Tablo 4: Ebeveynlerin yaş ve çocuk sahiplik durumları bilgileri

	N	Min.	Max.	Ortalama	Standart Sapma
Ebeveyn Yaş	256	21	60	34.6875	5.43374
Çocuk Sayısı	256	1	5	1.8203	0.73494

Tablo-4 incelendiğinde aştırmaya katılan ebeveynlerin 21 ile 60 yaş arasında dağılım gösterdiği yaş ortalamasının 34.6 yıl olduğu görölmektedir. Ebeveynlerin çocuk sayısına bakıldığında 1 ile 5 arasında dağılım gösterdiği ortalama çocuk sayısı 1.8 olduğu görölmektedir.

3.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırma verileri “Kişisel Bilgi Formu”, “Sharenting Ölçeği” ve “Psikolojik Belirti Tarama Listesi (SCL-90-R)” aracılığı ile toplanmıştır. Veri toplama araçları ile ilgili ayrıntılı bilgi verilecektir.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

“Kişisel Bilgi Formu” araştırmaya katılan ebeveynlerin kişisel bilgileri almak için hazırlanmıştır. Kişisel bilgi formunda araştırmaya katılan ebeveynin; yaşı, ebeveynlik rolü, ebeveynlik tecrübesi, çocuk sayısı, eğitim durumu, sosyal medya ve sharentig konularında daha önce eğitim alıp almadıkları gibi sorulara cevap vermesi beklenilmiştir. Sorular uzman görüşü alınarak hazırlanmıştır.

3.3.2. Sharenting Ölçeği (SÖ)

Kopuz tarafından geliştirilen sharenting ölçeği ebeveynlerin paylaşım (sharenting) düzeylerini ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Araştırmada ebeveynlerin sharenting tutumlarını değerlendirmek üzere SÖ’den faydalanılmıştır. Ölçek 5’li likert tarzda toplam 31 maddeden oluşmaktadır. Ölçek 5 alt bölümden oluşmaktadır. Sekiz madde “bilişsel ihtiyaca ilişkin maddeler (Bİ)”, dokuz madde “duyuşsal ihtiyaca ilişkin maddeler (Dİ)”, beş madde “bilişsel-duygusal ihtiyaca ilişkin maddeler (BDİ)”, dört madde “bütünleştirici ihtiyaca ilişkin maddeler (BÜİ)”, beş madde “kaçış ihtiyacına ilişkin maddeler (Kİ)” tanımlanmıştır. 5’li likert tarzda hazırlanan SÖ puanlaması “hiç katılmıyorum (1)”, “katılmıyorum (2)”, “kısmen katılıyorum (3)”,

“katılıyorum (4)”, “tamamen katılıyorum (5)” şeklindedir. SÖ’de katılımcının cevabına göre en fazla 155, en az 31 puan alınabilmektedir. Ters puanlanan madde yoktur. SÖ’nün değerlendirmesinde 31-73 puan (Düşük), 74-129 puan (Orta), (130-155 Yüksek) sharenting düzeyi olarak kabul edilmiştir. SÖ’nün Türk toplumunda geçerli ve güvenilir olduğu sonucuna varılmıştır (Kopuz, 2022).

3.3.3. Psikolojik Belirti Tarama Listesi (SCL-90R)

Ruhsal semptom belirtilerini tanılayan 90 soruluk bir ölçektir (Kılıç, 1991; Derogatis, Cleary, 1977). SCL-90 Derogatis, Cleary (1977) tarafından geliştirilerek literatüre sunulmuştur. 5’li likert soru tarzında geliştirilen ölçek 90 sorudan oluşmaktadır (Vatan, 2017). Dokuz alt boyutla ölçümü gerçekleştirmektedir. Bu boyutlar; somatizasyon (SOM) 12 sorudan, obsessif kompulsif belirtiler (OKB) 10 sorudan, kişiler arası duyarlılık (KAD) 9 sorudan, depresyon (DEP) 13 sorudan, anksiyete (ANK) 10 sorudan, öfke düşmanlık (ÖD); 6 sorudan, fobik anksiyete (FA) 7 sorudan, paranoid düşünceler (PAD) 6 sorudan, psikotizm (PSK) 19 sorudan oluşmaktadır. Son olarak alt boyut olmamakla birlikte 7 sorudan oluşan ek skala bölümü mevcuttur (Kılıç, 1991). Dörtlü likert tarzda hazırlanan ölçek puanlaması alt bölümler için likert puanlamaya göre ortalama alınarak, genel semptom puanı içinse tüm soruların ortalamaları alınarak yapılır. Hiç (0), çok az (1), orta derecede (2), oldukça fazla (3), ileri derece (4) puanlama oluşturulmuştur. Genel yorumlanmasında 0-1.50 arası puan normal semptom belirtisi, 1.51-2.50 arası puan semptom belirtisi yüksek, 2.51-4.00 puan arası semptom belirti çok yüksek olarak belirlenmiştir. Ölçeğin Türk geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları; Dağ (1991) tarafından yapılmıştır (Koğar, 2019). SCL-90-R’ye yapılan iç geçerlilik çalışmalarında, geçerlilik düzeyi 0,75 ile 0,89 aralığında bulunmuştur (Dağ, 1991; Vatan, 2017).

SCL-90R’nin Türkiye uyarlama çalışmaları (Dağ,1991) yapılmasından uzun bir süre sonra; Koğar tarafından Mokken Ölçekleme Analizi ile uygunluk çalışması yapılmıştır. Yapılan çalışmada; SCL-90R’nin 9 alt boyut 79 madde ile güvenilirlik açısından yüksek ölçme özelliğini koruduğu sonucuna varılmıştır (Koğar, 2019).

3.4. ETİK KONULAR

Araştırmada kullanılan SÖ ve SCL-90R veri toplama araçlarını geliştiren veya geçerlilik ve güvenirlik çalışmalarını yapan araştırmacılardan elektronik yazı olarak uygulama için izin alınmıştır. Daha sonra Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Fen ve Mühendislik Bilimleri Araştırmaları Etik Kurulu'na başvuruda bulunulmuş olup 2 Kasım 2022 tarihli ve 28/26 sayılı etik kurul kararı ile *"Ebeveynlerin Okul Öncesi Çocuklarıyla İlgili Sosyal Medya Paylaşımlarına Dair Tutumları ve İlişkili Faktörlerin İncelenmesi"* isimli araştırmamız etik açıdan uygun bulunmuştur. Sonrasında ayse.meb.gov.tr üzerinden araştırmanın yapılacağı Ordu ili Altınordu ilçesindeki okullarda araştırma izni almak üzere Millî Eğitim Bakanlığına (MEB) başvuruda bulunulmuştur. Yapılan başvuru sonucunda araştırma yapılacak ilin Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından 29.11.2022 tarihli ve 64579221 sayılı oluru ile araştırma izni verilmiştir. Araştırma izni alınmasıyla birlikte okul idaresi görüşmeleri ve okulun rehberlik servisi desteği ile ilçe merkezinde 4 bağımsız anaokulunda araştırma çalışmalarına başlanmıştır. Araştırmaya katılan ebeveynlere bilgilendirme yapılmıştır. Gönüllü oluru formu dolduran katılımcılar araştırmaya dahil edilmiştir.

3.5. VERİLERİN TOPLANMASI

Araştırmada; okul öncesinde (anaokulu) çocuğu eğitim gören ebeveynlerin katılımına başvurulmuştur. Veriler bağımsız anaokulunda eğitim gören çocuk gurubunun ebeveynlerinden oluşmaktadır. Araştırmanın etik izni ve MEB izni alınması ile 2022-2023 eğitim öğretim yılının Aralık – Haziran ayları arasında veriler toplanmıştır. Veriler toplanmadan önce ilçe merkezindeki 4 anaokulu yönetimi ve rehberlik servisi ile iletişime geçilmiştir. Veriler form/ölçek doldurulması ile toplanmıştır. Okullara teslim edilen formlar/ölçekler eğitim öğretim sürecini aksatmayacak şekilde okul idaresi ve psikolojik danışman ve rehber öğretmeni koordinasyonunda okul öncesi öğretmenleri tarafından ebeveynlere ulaştırılmıştır. Araştırmaya katılan ebeveynlerden yazılı gönüllü olurları alınmıştır. Özensiz, eksik doldurulan, değerlendirilmesi mümkün olmayan 21 katılımcı değerlendirmeden

ıkarılmıştır. Verilerin fiziki ve dijital kopya ve analizleri araştırmacı tarafından güvenli bir şekilde saklanmaktadır.

3.6. VERİLERİN ANALİZİ

Örneklem grubunun 200'den fazla olması durumunda verilerin normal dağıldığı değerlendirilmesi yapılabilir (Gürbüz ve şahin, 2018; akt. Kopuz vd., 2022). Örneklemenin aralık ölçeğinde olması ve örneklemenin büyüklüğü yeterli olması dolayısıyla verilerin analizinde parametrik testler kullanılmıştır. Normal dağılım göstermeyen değişkenlerde nonparametrik testlerden Mann-Whitney U testi ve Kruskal-Wallis test kullanılmıştır. Aralarında ilişki olmayan iki ortalamanın birbiri ile ilgili anlamlı farklılaşma durumunun karşılaştırılmasın da Mann-Whitney U testi, üç ve veya daha çok ortalama analizinde Kruskal-Wallis test tercih edilmiştir (Borg ve Gall. 1989; Balcı, 2005). İki veri arasındaki değişkenlerin durumunu ölçmek içinse Pearson Correlation analizine başvurulmuştur.

Araştırmanın verilerini analiz ederken ayrıca betimsel istatistik (yüzde, aritmetik ortalama, frekans vb.) kullanılmıştır. $p < 0.05$ değeri istatistiksel olarak anlamlı kabul edildi.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4.BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın problem ve alt problemlerinde dair bulgulara ve istatistiki incelemelere yer verilmiştir.

4.1. BULGULARIN İNCELENMESİ

4.1.1. Sharenting Düzeyine Göre Ebeveynlerin Karşıladıkları İhtiyaçların İncelenmesi

SÖ'nün düzeye göre puan dağılımı düşük (≤ 73), orta (74- 129) ve yüksek (130+) olmak üzere üçlü derecelendirme düzeyleri Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5: Sharenting düzey tablosu

Durum	Ölçüt	n=256	%
Düşük	≤ 73	85	33.2
Orta	74-129	161	62.9
Yüksek	130+	10	3.9

Tablo 5 incelendiğinde %62.9 ile SÖ 74-129 puan aralığının tekabül ettiği orta düzeyde sharenting durumunun ağırlıkta olduğu görülmektedir.

4.1.2. Sharenting Düzeyi Açısından Sharenting Ölçeği Alt Bölümlerine Göre Ebeveynlerin Karşıladıkları İhtiyaçlar Açısından İncelenmesi

SÖ alt bölümlerinin sharenting düzeylerine göre Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6: Sharenting düzeyine göre ebeveynlerin karşıladıkları ihtiyaçların karşılaştırılması

Değişken	Sharenting Düzey	n	Sıra Ortalaması	p	χ^2	sd
Bilişsel İhtiyaç (Bİ)	<= 73 (Düşük)	85	59.05	0.000	123.228	2
	74-129 (Orta)	161	158.34			
	130+ (Yüksek)	10	238.40			
Duyuşsal İhtiyaç (Dİ)	<= 73 (Düşük)	85	56.00	0.000	133.366	2
	74-129 (Orta)	161	159.83			
	130+ (Yüksek)	10	240.30			
Bilişsel Duygusal İhtiyaç (BDİ)	<= 73 (Düşük)	85	53.55	0.000	143.211	2
	74-129 (Orta)	161	160.85			
	130+ (Yüksek)	10	244.75			
Bütünleştirici İhtiyaç (BÜİ)	<= 73 (Düşük)	85	70.19	0.000	91.379	2
	74-129 (Orta)	161	152.81			
	130+ (Yüksek)	10	232.80			
Kaçış İhtiyacı (Kİ)	<= 73 (Düşük)	85	65.72	0.000	109.044	2
	74-129 (Orta)	161	154.27			
	130+ (Yüksek)	10	247.15			
Sharenting Ölçeği Genel Puanı (SÖGP)	<= 73 (Düşük)	85	43.00	0.000	182.282	2
	74-129 (Orta)	161	166.00			
	130+ (Yüksek)	10	251.50			

Kruskal- Wallis H testi

Ebeveynlerin sosyal medya paylaşımı yaparak karşıladıkları ihtiyaçlara bakıldığında yüksek düzeyde anlamlı farkındalık vardır ($p<0.01$). χ^2 puanları incelendiğinde ebeveynlerin yüksek ihtiyaç olarak gördükleri alanlar sırasıyla BDİ (143.211), Duyuşsal İhtiyaç (133.366), Bilişsel İhtiyaç (123.228) ve ebeveynler en düşük ihtiyaç olarak gördükleri durum ise Bütünleştirici İhtiyaç (91.379)'dir.

4.1.3. Sharenting Ölçeğine'ne Yönelik Betimsel İstatistik İncelemeleri

Bu bölümde SÖ'ye ait betimsel istatistiki incelemelere yer verilmiştir

Tablo 7’de ebeveynlerin rolüne göre karşıladıkları SÖ ihtiyaç durumları median değerleri verilmiştir.

Tablo 7: Ebeveyn rolüne göre sharenting ölçeği ihtiyaç alanlarının karşılaştırılması

Ebeveynlik Rolü	n	Bİ	Dİ	BDİ	BÜİ	Kİ	SÖTP
Anne	217	24,0000	27,0000	13,0000	10,0000	10,0000	84,0000
Baba	39	23,0000	27,0000	13,0000	11,0000	10,0000	79,0000
Toplam	256	24,0000	27,0000	13,0000	10,0000	10,0000	83,5000

Ebeveynlerin sharenting davranışı ihtiyaç karşılamaya yönelik alt maddelerinin median değerleri anne baba rollerinde benzer olduğu görülmektedir.

SÖ’den alınan en düşük puan 31, en yüksek puan ise 155 olup, ortalama puan 84.5 bulunmuştur (Tablo 8).

Tablo 8: Sharenting ölçeğine ilişkin betimsel istatistik

	N	Min.	Max.	Ortalama	Mod	Median	Variance	Standart Sapma
Sharenting Ölçeği	256	31,00	155,00	84,52,73	70,0000	83,5000	619,2306	24,8843

4.1.4. Sharenting Puanlarının Klinik Özellikler Açısından İncelenmesi

Bu bölümde ebeveynlerin kişisel bilgi formu aracılığıyla elde edilen klinik özellikleri ile SÖ ve alt bölümleri arasındaki ilişki incelenecektir

4.1.4.1. Sharenting Ölçeği Toplam Puanı ve Alt Bölümleri ile “Ebeveynlerin Çocuklarını Sosyal Medyada Paylaşımları Konusunda Farkındalık Eğitimi Alma” Durumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

SÖ toplam puanı ve alt bölümlerinin “Ebeveynlerin çocuklarını sosyal medyada paylaşımları konusunda farkındalık eğitimi alma” durumu açısından ilişkiisel anlamlılık durumunu incelemek amacıyla nonparametrik testlerden Mann-Whitney U testi uygulanmıştır. SÖ toplam puanı, alt bölümleri ile “Ebeveynlerin Çocuklarını

Sosyal Medyada Paylaşımları Konusunda Farkındalık Eğitimi Alma” Durumu arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$).

4.1.4.2. Sharenting Ölçeği Toplam Puanı ve Alt Bölümleri ile “Sharenting Kavramı Hakkında Daha Evvel Farkındalık Eğitimi Alma” Durumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

SÖ toplam puanı ve alt bölümlerinin “*Sharenting kavramı hakkında daha evvel farkındalık eğitimi alma*” durumu açısından ilişkisel anlamlılık durumunu incelemek amacıyla nonparametrik testerden Mann-Whitney U Testi uygulanmıştır. SÖ toplam puanı, alt bölümleri ile “*Sharenting kavramı hakkında daha evvel farkındalık eğitimi alma*” durumu arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$).

4.1.4.3. Sharenting Ölçeği Toplam Puanı ve Alt bölümleri ile Ebeveyn Eğitim Durumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

SÖ toplam puanı ve alt bölümlerinin eğitim durumu açısından ilişkisel anlamlılık açısından incelemek amacıyla nonparametrik testlerden Kruskal-Wallis testi uygulanmıştır. SÖ toplam puanı, alt bölümleri ile eğitim durumu arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$).

4.1.4.4. Sharenting Ölçeği Toplam Puanı ve Alt Bölümlerinin Klinik Özelliklerden Yaş, Eğitim, Çocuk Sayısı ve Ebeveynlik Deneyimi Açısından İncelenmesi

SÖ toplam puanı ve alt bölümleri ile demografik özelliklerden yaş, eğitim, çocuk sayısı ve ebeveynlik deneyimi açısından anlamlılık durumunu incelemek amacıyla Pearson korelasyon analizi kullanılmıştır.

SÖ toplam puanı ile yaş, eğitim, çocuk sayısı ve ebeveynlik deneyimi arasında anlamlı bir farklılık ölçülememiştir ($p>0.05$) (Tablo 9).

Tablo 9: Sharenting ölçeği toplam puanı demografik özelliklerden yaş, eğitim, çocuk sayısı arasındaki ilişki

Değişken	N=256	Yaş	Eğitim	Çocuk Sayısı	Ebeveynlik Deneyimi
SÖTP	r	-0.053	-0.048	0.058	-0.017
	p	0.399	0.441	0.358	0.786

SÖ alt bölümleri ile yaş, çocuk sayısı ve ebeveynlik deneyimi arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($p>0.05$). Ancak duyuşsal ihtiyaç ile ebeveynin eğitim durumu arasında negatif yönde anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.05$) (Tablo 10).

Tablo 10: Sharenting ölçeği alt bölümleri ile demografik özelliklerden yaş, eğitim, çocuk sayısı arasındaki ilişki

Değişken	N=256	Yaş	Eğitim	Çocuk Sayısı	Ebeveynlik Deneyimi
Bİ	r	0.004	0.067	0.067	0.022
	p	.947	0.282	0.283	0.725
Dİ	r	-0.112	-0.157	0.005	-0.076
	p	0.072	0.012	0.935	0.226
BDİ	r	-0.098	-0.106	0.015	-0.049
	p	0.118	0.090	0.812	0.436
BÜİ	r	-0.027	0.008	0.114	-0.008
	p	0.665	0.897	0.068	0.900
Kİ	r	0.033	0.007	0.072	0.062
	p	0.594	0.911	0.248	0.323

Korelasyon 0.05 seviyesinde anlamlıdır.

4.1.4.5. “Çocuğum ile İlgili Kararlar Verirken Ebeveynler Olarak Tüm Sorumluluğın Bizde Olduğunu ve Yetkili Kişi Olduğumuzu Düşünürüm” Düşüncesi ile Yaş, Eğitim, Çocuk Sayısı ve Ebeveynlik Deneyimi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

“Çocuğum ile ilgili kararlar verirken ebeveynler olarak tüm sorumluluğın bizde olduğunu ve yetkili kişi olduğumuzu düşünürüm” düşüncesi ile yaş, eğitim, çocuk sayısı ve ebeveynlik deneyimi arasındaki ilişki incelenmiştir. Pearson korelasyon ile yapılan analizde anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmamıştır ($p>0.05$).

4.1.5. Sharenting Ölçeği Toplam Puanı ve Alt Bölümleri ile “Çocuğum ile İlgili Kararlar Verirken Ebeveynler Olarak Tüm Sorumluluğın Bizde Olduğunu ve Yetkili Kişi Olduğumuzu Düşünürüm” Düşüncesi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

SÖ alt bölümleri ile “Çocuğum ile ilgili kararlar verirken ebeveynler olarak tüm sorumluluğun bizde olduğunu ve yetkili kişi olduğumuzu düşünürüm” düşüncesi arasında ilişki incelenmiştir (Tablo 11).

Tablo 11: Sharenting ölçeği alt bölümleri ile “çocuğum ile ilgili kararlar verirken ebeveynler olarak tüm sorumluluğun bizde olduğunu ve yetkili kişi olduğumuzu düşünürüm” arasındaki ilişki

Değişken	N=256	Çocuğum ile ilgili kararlar verirken ebeveynler olarak tüm sorumluluğun bizde olduğunu ve yetkili kişi olduğumuzu düşünürüm
Bİ	r	0.160
	p	0.01
Dİ	r	0.267
	p	0.000
BDİ	r	0.258
	p	0.000
BÜİ	r	0.202
	p	0.001
Kİ	r	0.169
	p	0.007
SÖTP	r	0.253
	p	0.000

r Pearson korelasyon katsayısı.

Tablo 11 incelendiğinde “Çocuğum ile ilgili kararlar verirken ebeveynler olarak tüm sorumluluğun bizde olduğunu ve yetkili kişi olduğumuzu düşünürüm” ile SÖ toplam puanı ve SÖ tüm alt bölümleri arasında yüksek düzeyde anlamlı pozitif ilişki bulunmuştur ($p<0.05$).

4.1.6. Sharenting Ölçeği ile SCL-90R Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

SÖTP ile GSO arasında yüksek derece anlamlı pozitif bir ilişki olduğu bulunmuştur ($p<0.01$). Özellikle Duyuşsal İhtiyaç ile SCL-90R’nin tüm alt ölçekleri arasında; PSK ile SÖ’nün tüm alt bölümleri arasında çoğunlukla yüksek düzeyde anlamlı pozitif ilişki olduğu bulunmuştur ($p<0.01$; $p<0.05$) (Tablo 12).

Tablo 12: Sharenting ölçeği alt bölümleri ile SCL-90R alt bölümleri arasındaki ilişki

Değişken	N=256	SOM	OKB	KAD	DEP	ANK	ÖD	FA	PAD	PSK	GSO
Bİ	r	0.141	0.10	0.202	0.12	0.12	0.139	0.10	0.169	0.155	0.157
	p	0.02	0.11	0.00	0.06	0.06	0.03	0.10	0.01	0.01	0.012
Dİ	r	0.168	0.140	0.246	0.171	0.159	0.172	0.164	0.182	0.195	0.207
	p	0.01	0.02	0.00	0.01	0.01	0.01	0.01	0.00	0.00	0.001
BDİ	r	0.11	0.09	0.187	0.11	0.11	0.11	0.12	0.145	0.156	0.149
	p	0.07	0.17	0.00	0.07	0.08	0.09	0.06	0.02	0.01	0.017
BÜİ	r	0.187	0.09	0.205	0.145	0.167	0.09	0.137	0.175	0.194	0.181
	p	0.00	0.14	0.00	0.02	0.01	0.16	0.03	0.00	0.00	0.004
Kİ	r	0.08	0.04	0.174	0.07	0.08	0.10	0.10	0.133	0.144	0.111
	p	0.22	0.48	0.01	0.29	0.19	0.12	0.10	0.03	0.02	0.075
SÖTP	r	0.166	0.12	0.246	0.151	0.153	0.153	0.150	0.194	0.201	0.196
	p	0.01	0.06	0.00	0.02	0.01	0.01	0.02	0.00	0.00	0.002

r Pearson korelasyon katsayısı.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. TARTIŞMA

Bu bölümde araştırma sonucunda ortaya çıkan bulguların yorumlanmasına ve ulaşılan sonuçlar ile ilgili alinyazında var olan araştırmalar ile karşılaştırılmasına yer verilmiştir.

Bu araştırmada; *“okul öncesinde çocuğu olan ebeveynlerin sosyal medya paylaşım (sharenting) tutumu ile ilişkili faktörler arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?”* problem sorusuna cevap aranmıştır. Alt problemler ise iki gruba ayrılmıştır: İlk olarak “ebeveynlerin sharenting tutumu ile ebeveynin yaşı, eğitimi, ebeveynlik deneyimi, çocuk sayısı ve çocuk hakkında karar verme tutumu arasında ilişki var mıdır?” problemi araştırılmıştır. İkinci alt problemde ise *“ebeveynlerin sharenting tutumları ile bu tutumlara etki eden faktörler arasında ilişki var mıdır?”* problemi araştırılmıştır. Ebeveynlerin sharenting tutumlarına yönelik araştırma yapmak üzere kullanımlar ve doyumlar teorisi temel alınarak Kopuz (2021) tarafından geliştirilen SÖ’ye başvurulmuştur. Kullanımlar ve doyumlar teorisi; bireyin çeşitli medya araçları arasında hangi medya aracını kullanacağı belirlemesinde, medya arsacının kişide oluşturduğu doyum algısının etkili olduğunu savunmaktadır (Vinney, 2024). Sharenting tutumu ile ilişkili ruhsal faktörleri incelemek amacıyla ise psikolojik semptomların değerlendirilmesi ve ölçülmesi için kullanılan (Schmitz vd., 2000) çok boyutlu SCL-90R testine başvurulmuştur.

Araştırma bulgularına göre; kişisel bilgiler formunda sorulan *“çocuğum hakkında ilgili kararlar verirken ebeveynler olarak tüm sorumluluğun bizde olduğunu ve yetkili kişi olduğumu düşünürüm”* ifadesine verilen cevaplar incelendiğinde 256 katılımcıdan 226’sı yetkili kişi olduğunu düşünmektedir. Ancak ebeveynlerin sharenting düzeyleri incelendiğinde orta düzeye sahip ebeveynlerin oranının katılımcıların yarısından fazla olduğu bulunmuştur. Bu araştırma ebeveynlerin çocuk hakları algılarının düşük olduğunu düşündürmektedir. Bu durum ÇHS madde 12 ile

çelişmektedir. Madde 12 de çocukla ilgili alınacak kararlarda çocuğun da fikirlerini serbestçe ifade edebilmesi gerektiği vurgulanmaktadır (Erbay, 2013).

SÖ toplam puanı ile SÖ alt bölüm puanları incelendiğinde ebeveynlerin sosyal medyada paylaşım yaparken karşıladıkları ihtiyaçlardan bilişsel-duygusal ihtiyaçların öne çıktığı görülmektedir. Kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması ile birlikte bunların kullanılma sıklığı ve gerekçesinde kullanımlar ve doyumlar teorisi önem kazanmaktadır (Çalapkulu ve Alp, 2020). Kullanımlar ve doyumlar teorisi temel unsurları bireyin etkileşimde olduğu sosyal çevresi, iletişim ihtiyaçları, medya araçları ve beklentileri, iletişim eylemleri ve bu eylemlerin sonuçlarıdır. Kişinin tercih ve eylemleri bu durumlardan etkilenmektedir (Rubin, 2002). Yapılan başka bir araştırmada sharenting eyleminin sebebi olarak paylaşımın onanma, kabul edilme ve mutluluk vermesi olarak bulunmuştur (Omur ve Uyar, 2022). Yapılan bir araştırmada ebeveynler yaptıkları paylaşımları sosyalleşme iletişim aracı olarak kullanmakta olup ve bu paylaşımlardan da haz duydukları sonucuna varılmıştır (Turgut ve ark, 2021).

SÖ ile ebeveynlerin sosyal medya paylaşımları konusunda farkındalık eğitimi alması arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Yine SÖ ile sharenting kavramı ile ilgili farkındalık eğitimi arasında da anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Mevcut araştırmaya katılan ebeveynlerin sadece %12.1'inin eğitim aldığı ve bu durumun araştırmanın sonucunu etkileyebileceği düşünülmektedir. Daha geniş örneklemede eğitim uygulanarak ileriye dönük çıktıların değerlendirileceği prospektif çalışmalar alana ışık tutabilecektir. Ayrıca bu durum ebeveynlerin paylaşım yapması, çocukları açısından zararı olabileceğini bilmelerine rağmen kendilerine paylaşım yapma noktasında engel olamadıkları ya da özensiz davrandıkları varsayımını oluşturmaktadır. Yapılan bir araştırmada ebeveynlerin güvenlik ve gizlilik ayarlarını önemsedikleri ancak paylaşma konusunda gerekli hassasiyeti göstermedikleri görülmüştür (Omur ve Uyar, 2022). Bir diğer araştırmada sosyal medya annelerinin paylaşımlarının çocukları ihmal ve istismara açık hale getirdiği, birçok hak ihlaline yol açtığı ve pedofili tehlikesini görmezden geldiği bulunmuştur (Bekdaş, 2021). Başka bir araştırmada ebeveynlerin paylaşım kaynaklı yasal durumların bilincinde olduğu görülmüştür. (Turgut vd., 2021).

Mevcut araştırmanın da SÖ ile ebeveynlerin eğitim durumu, ebeveynlik rolü, çocuk sayısı arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Araştırmamıza katılan ebeveynlerin eğitim durumları incelendiğinde eğitim sürelerinin 11 ile 15 yıl (lise-üniversite mezunu) arasında olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan ebeveynlerin çoğunluğu benzer eğitim seviyesinde olduğu görülmektedir. Bu durum gönüllülük esasına göre katılım sağlayan ebeveynlerin bu eğitim düzeyinde yoğunlaşmasından kaynaklanabilir. Yapılan diğer araştırmalar mevcut araştırmayı desteklese de daha geniş yelpazede (katılımcı sayısı, eğitim düzeyi, coğrafi bölge vb.) ebeveyn katılımı ile daha farklı sonuçları ortaya çıkarabilir. Instagram’da çocuklarının fotoğrafını paylaşan veliler ile bu durumun dışında olan velilerin incelendiği araştırmada; eğitim düzeyleri karşılaştırıldığında iki grubun birbirlerinden farklılaşmadığı bulunmuştur (Ögel ve Balaban, 2022). Yapılan bir başka araştırmada sosyal medya hesapları incelenen ebeveynlerin eğitim düzeyleri ve cinsiyeti anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (Omur ve Uyar, 2022). Çalışma bulguları literatür bilgisini desteklemektedir. Araştırmaya katılan ebeveynlerin yaş ortalamalarının ve çocuk sayılarının benzerlik göstermesi bulguların sonucuna etki ettiğini düşündürmektedir.

Araştırmanın bir diğer bulgusu; SÖ alt bölümleri ile ebeveynin yaşı, çocuk sayısı ve ebeveynlik deneyimi arasında anlamlı farklılık bulunmazken; ebeveynin eğitim düzeyi ile SÖ alt bölümlerinden “*duyuşsal ihtiyaç*” arasında negatif yönde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Sharenting’in altında yatan sebeplerden bazıları ebeveynlerin sosyal ve duygusal destek alma ve duygu ve düşüncelerini dile getirme arzusudur. Bu durum çocuk yetiştirme süresince ebeveynlerin psikososyal ve duygusal desteğe ihtiyaç duymaları ile başlar (Baştemur ve Kurşuncu, 2022). Ebeveynler sosyal ve duygusal destek alabilmek, sosyal bağlarını güçlendirmek amacıyla duygusal deneyimlerini ve anılarını paylaşabilirler. Benlik sunumu teorisi, bireylerin duygusal ve sosyal bağları kuvvetlendirmek amacıyla belirli davranışlarda bulunduklarını ileri sürer (Bartholomew vd., 2012; Blum-Ross ve Livingstone, 2017). Bu teori ebeveynlerin sharenting davranışının altında yatan sebeplerden birinin “*duygusal ihtiyaç*”ını karşılamaya yönelik olduğunu öne sürmektedir. Çalışmanın sonucuna göre eğitim düzeyi arttıkça teorinin açıkladığı duygusal ihtiyacın azaldığını ortaya koymaktadır.

Araştırmanın bulgularına göre; SÖ toplam ve alt bölümleri ile “*çocuğum ile ilgili kararlar verirken ebeveynler olarak tüm sorumluluğun bizde olduğunu ve yetkili kişi olduğumuzu düşünürüm*” düşüncesi arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. “*Çocuğum ile ilgili kararlar verirken ebeveynler olarak tüm sorumluluğun bizde olduğunu ve yetkili kişi olduğumuzu düşünürüm*” tutumu olan ebeveynlerin sharenting eyleminde de artış olduğu ebeveynlerin ihtiyaçlarını karşıladığı SÖ alt bölüm puanlarında artış olduğu, daha çok paylaşma ihtiyaç duyduğu değerlendirilmektedir. Ebeveynlerin bu tutumu çocuk hakları ihlali olarak değerlendirilebilir. Bu bağlamda yapılan araştırmalarda ise; katılımcıların paylaşımlarını bilişsel ihtiyaca bağlı kişisel doyum isteğine göre yaptıkları görülmüştür (Kopuz, 2021). Bir diğer araştırmada, sharentingın çocuklarda güvenlik, hak ihlali ve gelecekte psikolojik sorunlara neden olabilecek mahremiyet sorunlarına sebep olabileceği ortaya konulmuştur (Yüksel, 2021). Bazı paylaşımlar ebeveynlere ebeveynlik sürecinde yol göstermek amacıyla yapılmakta iken bazıları ise kişisel tatmin, ticari sebepler ile çocukların metalaşmasına sebep olmaktadır. Çocuk mahremiyeti ihlal edilerek resim, doğum tarihi ve utanç verici (ilk tuvalet eğitimi, üstsüz fotoğraflar vb.) anlar gibi kişisel veriler paylaşarak hak ihlallerine sebep olunmaktadır (Erişir ve Erişir, 2018). Son olarak SÖ alt bölümleri ile uyumlu olarak yapılan araştırmalara göre ebeveynler paylaşımları sosyalleşme iletişim aracı olarak kullanmakta ve haz duymaktadırlar. Ebeveynlerin paylaşım kaynaklı yasal durumların bilincinde olmadıkları sonucuna ulaşılmıştır (Turgut vd., 2021).

Mevcut araştırmanın bir diğer önemli bulgusu da SÖ ve alt bölümleri ile SCL-90R arasında anlamlı düzeyde bir ilişki olduğudur. SÖ toplam puanı ile SCL-90R semptomlarından “*obsesif kombilsif belirtiler*” dışındaki semptomlar arasında pozitif yönde anlamlı farklılaşma görülmüştür. “*Bilişsel ihtiyaç*” ile “*somatizasyon*”, “*kişiler arası duyarlılık*”, “*öfke, düşmanlık*”, “*paranoid düşünceler*”, “*psikotizm*”, “*genel semptom ortalaması*” arasında anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuş. “*Duygusal ihtiyaç*” ile SCL-90R’nin tüm semptomları arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmuştur. “*Bilişsel-duygusal ihtiyaç*” ile “*paranoid düşünceler*”, “*psikotizm*” ve “*genel semptom ortalaması*” arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. “*Bütünleştirici ihtiyaç*” ile “*somatizasyon*”, “*kişiler arası duyarlılık*”, “*depresyon*”, “*anksiyete*”, “*fobik anksiyete*”, “*paranoid düşünceler*”, “*psikotizm*” ve “*genel semptom ortalaması*”

arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. “Kaçış ihtiyacı” ile “kişiler arası duyarlılık”, “paranoid düşünceler” ve “psikotizm” arasında anlamlı bir ilişki vardır. SÖ toplam puanı ile “obsesif kombilsif belirtiler” dışındaki tüm semptomlarla anlamlı bir ilişki ortaya konulmuştur. SCL-90R ile ölçülen ruhsal semptomlar ile ebeveynlik tutumları arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmada; kaygılı bağlanma puanı, düşmanca ebeveynlik tutumu ve psikopatoloji ile pozitif ilişki gösterirken, şefkatli ebeveynlik tutumu ile negatif ilişki göstermiştir (Jeong vd., 2018). Bu sonuçlar ebeveynlerin psikolojik semptomlarının sharenting eylemini gerçekleştirmelerinde önemli belirleyici faktörlerden olabileceğini düşündürmektedir. Yapılan bir araştırmada, ebeveynlerin çocuklarının ilk günden itibaren sharenting eylemine dikkat çekilmek istenmiş, ebeveynlerin sharenting eylemlerinin altında yatan psikolojik sebepleri multidisipliner şekilde araştırılması gerektiği sonucuna varılmıştır (Cataldo vd., 2022). Sorunu çözmek için çok boyutlu bir yaklaşım şarttır.

Direk olmasa da sharenting eylemine kaynaklık ettiği düşünülen sosyal medyanın ruh sağlığına etki araştırmalarına bakacak olursak; İngiltere’de 11-17 yaşları arasındaki 467 öğrencinin katılımı ile yapılan bir araştırmada yüksek kaygı ile sosyal medya kullanımı arasında ilişki bulunmuştur. Ayrıca sosyal medyanın kullanımında duyuşal sebeplerin etkili olduğu yönünde ilişki tespit edilmiştir (Woods ve Scott, 2016). Yapılan başka bir araştırmada, 14-24 yaş arasında gençler de sosyal medya kullanımı ile depresyon, anksiyete ve kabusların artması ile arasında ilişki olduğu sonucuna varılmıştır (Royal Society for Public Health 2017). Sosyal medya ve bağımlı benlik arasında yapılan bir araştırmada (566 Türk, 287 ABD’li, 279 Hintli) katılımcıların karşılıklı bağımlı benlik kurgusunda pozitif yönlü ilişki bulunmuştur. Bu araştırmada fear of missing out (FoMO) Türkçe adı ile “gelişmeleri kaçırma korkusuna” dikkat çekilmiştir (Doğan, 2019). FoMO dijitalleşme ile birlikte yeni bir kaygı türü olarak karşımıza çıkmaktadır (Güllü, 2023). Kişilerin günceli takip etme adına çevresinde olan bitenleri kaçırma korkusu ile sosyal medyayı sürekli takip etme ve güncelleme eylemi olarak tanımlayabiliriz. Bu kişilerde depresyona yatkınlık ve depresif ruh halleri de görülmektedir (Tanhan vd., 2022). Bu durumu ebeveynlerin aile içinde ve diğer ebeveynler hakkında haberdar olma isteği ile benzer kaygıyı yaşayabilecekleri düşünülmektedir. Bilgileri paylaşma içgüdüsünü harekete geçiren sebeplere yönelik yapılan bir araştırmada kaygı ve ilgi çekme ile birlikte sosyal medya

bağımlılığını tetiklediği sonucuna ulaşılmıştır. Görünür olmanın en kısa yolu sosyal medya olması kişinin kendini ve çevresini ifşa etmesine zemin hazırlamaktadır (Shabahang vd., 2022). Başka bir araştırmada sosyal etki ve paylaşım sonrası fayda algısı ile sosyal medyada paylaşım yapıldığı ifade edilmiştir (Cheung vd., 2015).

5.2. SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç olarak; uygulanan sharenting ölçeğinin analizi sonucunda ebeveynlerin yarısından fazlasının sharenting düzeylerinin orta düzeyde olduğu, ebeveynlerin en fazla karşıladıkları ihtiyaçlarının bilişsel-duygusal ihtiyaç olduğu görülmüştür. Ebeveynlerin sharenting ölçeği puanı ve alt problemleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna varılmıştır. Sharenting puanı ve alt bölümlerinin yaş, eğitim, ebeveynlik rolü, ebeveynlik tecrübesi arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Sharenting alt bölümlerinden duyuşsal ihtiyaç ile eğitim arasında negatif yönde anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur. Sharenting puanı ve alt bölümleri ile sharenting ve sosyal medya farkındalık eğitimi alan ebeveynler arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ebeveynin çocuk hakkında karar verme tutumu ile yaş, ebeveynlik rolü, eğitim, çocuk sayısı ve ebeveynlik deneyimi arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ebeveynin çocuk hakkında karar verme tutumu ile sharenting ölçeği puanı ve alt bölümleri arasındaki anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Psikolojik semptomların değerlendirilmesi ve ölçülmesi için kullanılan SCL-90R testi sonuçları ile sharenting ölçeği puanları arasındaki ilişki incelendiğinde anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ebeveynlere verilen farkındalık eğitimlerinin tek başına işe yaramadığı bulunmuş olup bu eğitimleri değerlendirecek daha geniş kapsamlı çalışmalara ihtiyaç olduğu düşünülmüştür. Ebeveynlerin çocuk hakkında karar verme tutumları, psikolojik altyapıları sharenting davranışına etki edebileceği sonucuna varılmıştır. Bu durum ebeveynleri çocuk hakları ihlaline sevk edebilir.

Araştırmacılara yönelik öneriler

- Çocukların sosyal medyada paylaşılması eylemini gerçekleştiren sadece ebeveynler değildir. Çocuklarla etkileşim halinde olan çeşitli meslek gruplarında da sıklıkla görülen bir durumdur. Bu çerçevede çeşitli meslek

gruplarının (öğretmen, doktor, hemşire, yöneticilerin) dahil edildiği araştırma planlanabilir. Bu araştırmaların yanı sıra çocuklara yönelik kurslarında (sosyal etkinlik, beceri ve akademik) dahil edileceği araştırmalar yapılabilir.

- Mevcut araştırmada sharenting farkındalık eğitimi ile sharenting ölçeği toplam puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmasa da daha geniş örneklemede eğitim uygulanarak ileriye dönük çıktıların değerlendirileceği prospektif çalışmaların bu alana ışık tutabilir.
- Farklı coğrafyalardan, farklı sosyo-ekonomik ve kültürel özelliklere sahip, daha geniş kapsamlı ve daha fazla katılımcının dahil edildiği bir araştırma çalışması yapılabilir.
- İki farklı eğitim grubunun dahil olduğu karşılaştırmalı bir araştırma çalışması yapılabilir. Örneğin okul öncesi dönemi çocuk ebeveynleri ile ilköğretim dönemi çocuk ebeveynlerinin sharenting eyleminin karşılaştırılması. Böylece eğitimin hangi yaş grubunda daha kritik bir değere sahip olduğu çıkarımında bulunulabilir.
- Ebeveynleri sosyal medya paylaşımlarının altında yatan psikolojik sebepleri ve mekanizmaları çok yönlü, multidisipliner ve klinik değerlendirmeler yapılarak araştırılabilir.
- “Sosyal medya kullanımının ruh sağlığı üzerindeki etkisi nedir?”, “ruh sağlığının sosyal medya kullanımına etkisi nedir?” sorularına cevap aranabilir.

Uygulamaya Yönelik Öneriler

- Sharenting'in çok yönlü çocuk hakları ihlali olduğundan dolayı, çocukların gelişim süresince birincil sorumluluk ebeveynler ve daha sonrası devletin güvencesindedir. Bu bağlamda resmi makamlarca sosyal medyada çocuk paylaşımlarına yönelik denetim mekanizmaları kurulabilir, hak ihlali tespiti yapıldığında ihlalin ortadan kaldırılmasından (video, fotoğraf, kişisel bilg vb.), sonrasında sorumlular hakkında yaptırımların uygulanmasına yönelik iş ve işlemler yapılabilir.
- Ebeveynlerin evlenmeden önce veya çocuk sahibi olmayı düşünmeleri ile birlikte halk eğitim merkezleri, belediyeler, sağlık birimleri, sivil toplum

kuruluşları vb. birimlerin desteği ile ebeveyn adaylarına farkındalık arttırmaya yönelik eğitim çalışmaları yapılabilir.

- Farkındalığı arttırmak için sharenting temalı kamu spotları yapılması görünürlüğü yüksek zaman diliminde (prime time) yayınlanması, görsellerin görünürlüğü yüksek dikkat çekici alanlarda sergilenebilir.
- Sharenting çocuk hakları ihlali olması dolayısıyla bilinçlendirme ve farkındalık çalışmalarına ağırlık verilebilir. Bu açıdan çocuk hakları dersinin eğitimin her kademesinde verilmesi gerekmektedir. Öğretmen adaylarına eğitim fakültelerinde ders olarak okutulabilir.
- Çocuklarda hak bilincinin oluşması ve hak arama kabiliyetlerini geliştirmek amacıyla okullarda, belediyelerde, devletin çeşit birimlerinde çocuk meclislerinin oluşturulması ve karar verme mekanizmalarında söz hakkı tanınabilir.

KAYNAKÇA

- Akar, F. (2023). Kullanımlar ve doyumlar. *İletişim Ansiklopedisi*.
<https://doi.org/10.5281/zenodo.7907774>
- Akkoç, B., & Ayyıldız, T. (2022). Yeni bir çocuk hakları ihlali şekli: “Paylaşan ebeveynlik” ve pediatri hemşirelerinin rolü. *Akdeniz Hemşirelik Dergisi*, 1(2), 77-82. https://dergipark.org.tr/tr/pub/ahd/issue/74352/1174553#article_cite
- Akpınar, B. S., Paylan, N., Etlik, Ş., Erus, B. & Karakoç, H. (2020). “Sharenting” konusunda ebeveynlerin farkındalık düzeyleri. *Genel Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2(2), 8-18. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/jgehes/issue/56493/685518>
- Akyüz, E. (2024). *Çocuk hukuku: Çocukların hakları ve korunması*. Pegem Akademı.
- Alemdar, E. (2022). *Annelerin paylaşan ebeveynlik (Sharenting) eylemlerini inceleyen ölçek geliştirme çalışması / Scale development study for evaluating mothers' sharenting behaviors* [Yüksek lisans tezi, Beykent Üniversitesi], YÖK Ulusal Tez Merkezi.
https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=RsTBl6RWK25OBMIKtIgYYf2GqL6tscwOPhxKLpx3AopK_4vMUdiW48MtHJx4x47a
- American Academy of Pediatrics. (2016, 23 Ekim). *Researchers caution about potential harms of parents' online posts about children*.
<https://www.sciencedaily.com/releases/2016/10/161021121933.htm>
- Aslan, S. (2022). *Ebeveynlerin çocuklarıyla ilgili sosyal medya paylaşımlarının (sharenting) incelenmesi / Examination of parents' social media share about their children* [Yüksek lisans tezi, İnönü Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=5XiSE4yCP_gmnukpMEp65Y9x9uOmIh5cxYh35RpQpE1lh700KcjcZbMFy6iMNgxm

- Aslan, S. ve Durmuş, E. (2020). Okul öncesi dönemde güncel bir ebeveyn davranışı: Sharenting. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 4(1), 135-151. Erişim, 22.05.2024. <https://search.trdizin.gov.tr/tr/yayin/detay/453840>
- Ayçiçek, İ. G. (2024). *Thinking about children before posting: An intervention for changing parents' attitudes towards sharenting / Paylaşmadan önce çocukları düşünmek: Anne-babaların sharenting'e yönelik tutumlarını değiştirmeye yönelik bir müdahale* [Yüksek lisans tezi, Bahçeşehir Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=cr4SkWLaRMhkDRBjqthpsas7TM29mEmBwhbfkR3fok83q00QtstwVucQR_jUKEAZ
- Aziz, A. (1990). *Araştırma yöntemleri-teknikleri ve iletişim*. İlad Yay.
- Balcı, A. (2004). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntem, teknik ve ilkeler* (5. baskı). Pegema Yayıncılık.
- Balcı, A. (2019). Eğitimsel araştırmanın eğitimsel sorunların çözümüne uygulanması. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 22(1), 411-420. https://doi.org/10.1501/Egifak_00000000868
- Baloğlu, E. (2023). Instagram çağının dijital ebeveynleri: Sharenting bağlamında bir inceleme. *TRT Akademi*, 08(19), 766-785. <https://doi.org/10.37679/trta.1328354>
- Bartholomew, M. K., Schoppe-Sullivan, S. J., Glassman, M., Kamp Dush, C. M., & Sullivan, J. M. (2012). New parents' Facebook use at the transition to parenthood. *Family Relations*, 61(3), 455-469. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3729.2012.00708.x>
- Baştemur, Ş., & Kurşuncu, M. A. (2022). Sharenting: why parents share their children' photos on social media? *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 12(3), 2911-2928. <https://doi.org/10.48146/odusobiad.1137855>
- Baştemur, Ş., Borucu, D. H. & Bulut, S. (2021). Ebeveynlerin çocuklarının fotoğrafını sosyal medyada paylaşmasının (sharenting) psikolojik sonuçları: Bir

sharenting olgu incelemesi. *Turkish Journal of Child and Adolescent Mental Health*, 28(2), 166-173. doi: [10.4274/tjcamh.galenos.2020.00710](https://doi.org/10.4274/tjcamh.galenos.2020.00710)

Battersby, L. (2015). Millions of social media photos found on child exploitation sharing sites. *The Sydney Morning Herald*.

Bekdaş, A. (2021). *Sharenting: Sosyal medyada ebeveyn ve çocuk olmak / Sharenting: Being a parent and a child on social media* [Yüksek lisans tezi, Ordu Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=5XiSE4yCP_gmnukpMEp65Zeboq0dqt6tV0z-2PM9b_L8R6F0ss7IOLOXz-g_-NG7

Blum-Ross, A. (2015). 'Sharenting': parent bloggers and managing children's digital footprints. *Parenting for a digital future*. (<https://eprints.lse.ac.uk/63324/>)

Blum-Ross, A., & Livingstone, S. (2017). "Sharenting," parent blogging, and the boundaries of the digital self. *Popular Communication*, 15(2), 110–125. <https://doi.org/10.1080/15405702.2016.1223300>

Borg, W. R., & Gall, M. D. (1989). *Educational Research: An Introduction (5th ed.)*. Longman Publishing.

Britannica, T. Editors of Encyclopaedia (2024, June 21). *Social media*. *Encyclopedia Britannica*. <https://www.britannica.com/topic/social-media>

Brosch, A. (2016). When the child is born into the internet: Sharenting as a growing trend among parents on Facebook. *The New Educational Review*, 43(1), 225-235. <https://doi.org/10.15804/tner.2016.43.1.19>

Burns, R. D., Bai, Y., Fu, Y., Pfledderer, C. D., & Brusseau, T. A. (2019). Parent engagement and support, physical activity, and academic performance (PESPAAP): A proposed theoretical model. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 16(23), 4698. <https://doi.org/10.3390/ijerph16234698>

Büyükbaykal, A. C. İ., & Temel, G. (2019). Kullanımlar ve doyumlar yaklaşımı bağlamında sosyal medya kullanımı ve gençlik. *Uluslararası Kültürel ve*

Sosyal Araştırmalar Dergisi, 5(2), 434-447.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/intjcss/issue/51161/628812>

Canbulut, T. (2015). Türkiye’de çocukların katılım hakkı üzerine bir derleme. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 1(2), 85-94.
<https://doi.org/10.17681/hsp.73252>

Cansızlar, M. M. (2023). *Beliren yetişkinlerin sharenting yaşantılarına ilişkin görüşleri: Nitel bir çalışma / Opinions of emerging adults about their sharenting experiences: A qualitative study* [Yüksek lisans tezi, Aksaray Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=nLNfCsWgUluh5T2iyudShgWCES-Yv0-bKp_wr6ifhpyBQnWvcbE0lr_vko0wD36l

Cataldo, I., Lieu, A. A., Carollo, A., Bornstein, M. H., Gabrieli, G., Lee, A., & Esposito, G. (2022). From the cradle to the web: The growth of “sharenting” - A scientometric perspective. *Human Behavior and Emerging Technologies*, 2022(1), 5607422.

Cheung, C., Lee, Z. W. Y., & Chan, T. K. H. (2015). Self-disclosure in social networking sites: The role of perceived cost, perceived benefits and social influence. *Internet Research*, 25(2), 279-299. <https://doi.org/10.1108/IntR-09-2013-0192>

Child Rights International Network. (2018). *What are children's rights?*
<https://archive.crin.org/en/guides/introduction/what-are-childrens-rights.html>

Cordeiro, V. C. (2021, March 9). Understanding the ramifications of ‘sharenting’: Children’s “right to be forgotten”. *Humanium*.
<https://www.humanium.org/en/understanding-the-ramifications-of-sharenting-childrens-right-to-be-forgotten/>

Çimke, S., Yıldırım Gürkan, D., & Polat, S. (2018). Sosyal medyada çocuk hakkı ihlali: Sharenting. *Güncel Pediatri*, 16(2), 261-267.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/pediatri/issue/38632/450479>

- Çitil Akyol, C., & Sumbas, E. (2023). Sosyal medyada ebeveyn olmak: babalar nerede? *Abant Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(3), 1282-1292. <https://doi.org/10.11616/asbi.1265506>
- Davis, M. M., Clark, S. J., Singer, D. C., Hale, K., Matos-Moreno, A., & Kauffman, A. D. (2015). Parents on social media: Likes and dislikes of sharenting. *CS Mott Children's Hospital, University of Michigan Health System*, 23(2), 187. https://mottpoll.org/sites/default/files/documents/031615_sharenting_0.pdf
- Derogatis, L. R., & Cleary, P. A. (1977). Confirmation of the dimensional structure of the SCL-90: A study in construct validation. *Journal of Clinical Psychology*, 33(4), 981-989. [https://doi.org/10.1002/1097-4679\(197710\)33:4%3C981::AID-JCLP2270330412%3E3.0.CO;2-0](https://doi.org/10.1002/1097-4679(197710)33:4%3C981::AID-JCLP2270330412%3E3.0.CO;2-0)
- Dogan, V. (2019). Why do people experience the fear of missing out (FoMO)? Exposing the link between the self and the FoMO through self-construal. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 50(4), 524-538. <https://doi.org/10.1177/0022022119839145>
- Doğan Keskin, A., Kaytez, N., Damar, M., Elibol, F., & Aral, N. (2023). Sharenting syndrome: An appropriate use of social media? *Healthcare (Basel, Switzerland)*, 11(10), 1359. <https://doi.org/10.3390/healthcare11101359>
- Dollarhide, M. (2024, February 23). *Social media: Definition, importance, top websites & apps*. Investopedia <https://www.investopedia.com/terms/s/social-media.asp>
- Dursun, C. (2019). Ebeveynlerin çocuklarını sosyal medyada teşhiri: Çocuk hakları bağlamında bir değerlendirme. *Çocuk ve Medeniyet*, 4(8), 195-208. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/cm/issue/57214/807915>
- E. Research and T. Digital. (2021, December) “*Moms and media study, Moms-and-Media-2021*,” <https://www.edisonresearch.com/moms-and-media-2021/>

- Er, S., Yılmaztürk, N. H., Özgül, T., & Çok, F. (2022). COVID-19 salgınının ilk günlerinde ebeveynlerin Instagram'daki paylaşımları. *Türk Eğitim Dergisi*, 11(1), 1-15. <https://doi.org/10.19128/turje.949445>
- Erbay, E. (2013). Çocukların katılım hakkı üzerine bir Türkiye değerlendirmesi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 38-54. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/itobiad/issue/8757/109257>
- Erbay, E. (2017). Çocuk hakları bağlamında çocuğun değeri. In E. Erbay (Ed.), *Çocuk katılımı* (1st ed., pp. 200). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Erbay, E. (2019). *Çocuk hakları*. İstanbul: Yeni İnsan Yayınevi.
- Erdem, M. I. (2022). Sosyal Medyada Sharenting Kavramı ve Ulusal Mevzuatta İncelenmesi. *Külliye*, 3(2), 165-183. <https://doi.org/10.48139/aybukulliye.1057938>
- Erişir, R. M., & Erişir, D. (2018). Yeni Medya ve Çocuk: Instagram Özelinde “Sharenting” “Paylaşanababalık” Örneği. *Yeni Medya* (4), 50-64. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/yenimedya/issue/55568/760577>
- Eroğlu, Ş. (2018). Dijital yaşamda mahremiyet (gizlilik) kavramı ve kişisel veriler: Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü öğrencilerinin mahremiyet ve kişisel veri algılarının analizi. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 35(2), 130-153. <https://doi.org/10.32600/huefd.439007>
- Eyirce, E. C. (2022). Sharenting davranışı (paylaşan ebeveynlik) ve ebeveyn farkındalığı: 2021 Türkiye örnekleme / sharenting behavior and parental awareness: 2021 Turkey sample [Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=sELqxhTIFGAjsbjOuuiyCD3SJ8aqRlmsCJ6fSDJXP-z3tQKePyQJDfEty0oWGS>
- Ferrara, P., Cammisa, I., Corsello, G., Giardino, I., Vural, M., Pop, T. L., ... & Pettoello-Mantovani, M. (2023). Online “sharenting”: The dangers of posting sensitive information about children on social media. *The Journal of Pediatrics*, 257. <https://doi.org/10.1016/j.jpeds.2023.01.002>

- Ferrara, P., Franceschini, G., Corsello, G., Mestrovic, J., Giardino, I., Vural, M., ... & Pettoello-Mantovani, M. (2021). The dark side of the web - a risk for children and adolescents challenged by isolation during the novel coronavirus 2019 pandemic. *The Journal of pediatrics*, 228, 324-325. <https://doi.org/10.1016/j.jpeds.2020.10.008>
- Göral, S. (2022). *Paylaşanababalık (sharenting) ölçeği geliştirme çalışması / A scale development study of sharenting* [Yüksek lisans tezi, Haliç Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=kIrIdtdJ31bRgjb6fHvMURllx5oFnCFM05Drozz7qkZnNbTkyDla9WMeCM66lhv>
- Güllü, G. (2023, Eylül 8). *FoMO nedir?* Anadolu Ajansı Teyit Hattı. <https://www.aa.com.tr/tr/teyithatti/teyit-sozlugu/fomo-nedir/1816523>
- Günüç, S. (2020). Sharenting eyleminin psikolojik açıdan değerlendirilmesi: Türk ve İngiliz annelerinin karşılaştırılması. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 12, 281-297. <https://doi.org/10.18863/pgy.795651>
- Gürbüz, S., & Şahin, F. (2018). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin yayıncılık.
- Halis, M. (2021, October 14). *Uzmanlardan ebeveynlere 'sharenting' uyarısı: çocuklarınızı koruyun.* Independent Türkçe. <https://www.indyturk.com/node/423806/haber/uzmanlardan-ebeveynlere-sharenting-uyar%C4%B1s%C4%B1-%C3%A7ocuklar%C4%B1n%C4%B1z%C4%B1-koruyun>
- Holland, J. A. (2019). Contemporary practical alternatives to a “right to be forgotten” in the United States. *Latin American Law Review*, 2, 2018-2029. <https://doi.org/10.29263/lar02.2019.02>
- İlgin, S. (2023, 6 Haziran). *Mahremiyet nedir?* [İstanbul Boğaziçi enstitüsü] [https://istanbulbogazicienstitu.com/mahremiyet-nedir#:~:text=Ki%C5%9Fisel%20mahremiyet%2C%20bireyin%20kendisi%](https://istanbulbogazicienstitu.com/mahremiyet-nedir#:~:text=Ki%C5%9Fisel%20mahremiyet%2C%20bireyin%20kendisi%20)

20hakk%C4%B1nda, payla%C5%9F%C4%B1lmas%C4%B1%2C%20ki%C5%9Fisel%20mahremiyeti%20ihlal%20etmektir.

International Commissioners Office. (2018). *How does the right to erasure apply to children?* <https://ico.org.uk/media/for-organisations/uk-gdpr-guidance-and-resources/childrens-information/children-and-the-uk-gdpr-1-0.pdf>.

Jeong, Y., Han, S., Lee, M. S., & Ahn, D. H. (2018). Differences in parenting stress, parenting attitudes, and parents' mental health according to parental adult attachment style. *Journal of the Korean Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 29(3), 77-84. <https://doi.org/10.5765/jkacap.180014>

Jorge, A., Marôpo, L., Coelho, A. M., & Novello, L. (2022). Mummy influencers and professional sharenting. *European journal of cultural studies*, 25(1), 166-182. <https://doi.org/10.1177/13675494211004593>

Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Kasirye, F. (2022). The importance of needs in uses and gratification theory. *Advance*. <https://doi.org/10.31124/advance.14681667.v2>

Katz, E., Gurevitch, M., & Haas, H. (1973). On the use of the mass media for important things. *American Sociological Review*, 38(April), 164-181. <https://repository.upenn.edu/server/api/core/bitstreams/9b8e3b85-b218-4ffc-a5d5-cc1d7291eb26/content>

Kaya, Z. (2023). Sosyal medya anneliği ile değer sahibi çocuk yetiştirmek [Social media motherhood and raising children with moral values]. *Mecmua Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi [International Journal of Social Sciences]*, 8(15). <https://doi.org/10.32579/mecmua.1245382>

Kemp, S. (2023, January 26). *Digital 2023: Global overview report*. DataReportal. <https://datareportal.com/reports/digital-2023-global-overview-report>

Kılıç, M. (1991). Belirti tarama listesi (SCL-90-R)'nin geçerlilik ve güvenirliği. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 1(2), 45-52. <https://doi.org/10.17066/pdrd.45834>

Kızıllarslan, A. (2012). *Sosyal medyanın toplum üzerindeki etkilerine eleştirel bir yaklaşım*. [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=rcbWnuqW6HxCZ_98ARapguf67z1b0npj1X5Cqi4vqLxb4bFR0LG3P12XBH8Q1uBE

Kinghorn, B. E. (2018, 13 Aralık). Why shaming your children on social media may make things worse. *The Conversation*. <https://theconversation.com/why-shaming-your-children-on-social-media-may-make-things-worse-108471>

Kişisel Verileri Koruma Kurumu. (t.y.). *Unutulma hakkı (unutulma hakkının arama motorları özelinde değerlendirilmesi)*. KVKK Yayınları No:34. <https://www.kvkk.gov.tr>

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, Kanun No. 6698, 24 Mart 2016, Resmî Gazete, 7 Nisan 2016, Sayı 29677, Tertip 5, Cilt 57.

Koğar, H. (2019). Belirti Tarama Listesi'nin (SCL-90) Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması: Mokken Ölçekleme Analizleri. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 9(54), 689-705. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tpdrd/issue/48897/623281>

Kopuz, T. (2021). *Ebeveynlerin dijital dünyada paylaşımları: Sharenting / Parents' share in digital world: Sharenting* [Yüksek lisans tezi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=v7BkNnnepTnbhn8rNR77LV5RK801LZQg0q_Hq4I_1YERpFk6Kmo7aAsCgvZtJr10

Kopuz, T., Turgut, Y. E., & Aktı Aslan, S. (2022). Dijital ebeveynlik tutumu ile çocukların güvenli internet kullanımları arasındaki ilişki üzerine bir inceleme. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (42), 123-153. <https://doi.org/10.14520/adyusbd.1111996>

Kopuz, T., Turgut, Y. E., & Aslan, A. (2022). Sharenting: Kavramsal Bir Çözümleme. *Intermedia International E-Journal*, 9(17), 379-390. <https://doi.org/10.56133/intermedia.1169655>

- Küçük, O., & Koçak, M. C. (2021). Yeni medyada mahremiyet üzerine bir araştırma. *International Journal of Communication and Media Research*, 1(1), 18-29. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/injocmer/issue/69191/1095019>
- Lazard, L., Capdevila, R., Dann, C., Locke, A., & Roper, S. (2019). Sharenting: Pride, affect and the day-to-day politics of digital mothering. *Social and Personality Psychology Compass*, 13(4), e12443. <https://doi.org/10.1111/spc3.12443>
- Leckart, S. (2012, May 8). The Facebook-free baby. *The Wall Street Journal*. Retrieved from https://finance.yahoo.com/news/the-facebook-free-baby.html?guccounter=1&guce_referrer=aHR0cHM6Ly93d3cuZ29vZ2xlLmNvbS8&guce_referrer_sig=AQAAAC7t7nJ7kOfmjoSWNuJ4vgIuKevKz6mO0fYcqDHA6RbANFwbRIqV68UmpjsvFWG6YKHaWI0itKKPheh1E3ttDJ8UNA2nBDKpwTGaKc7YbxqBgIKIAAVulHlHr4LaTRz61VurLQ-WEBHXLhDWdR63Jr_n_B2ZwnRy5yQ_bd4B3pAX
- Lievens, E., & Vander Maelen, C. (2019). A Child's Right to be Forgotten: Letting Go of the Past and Embracing the Future?. *Latin American Law Review*, (2), 61-79. <https://doi.org/10.29263/lar02.2019.03>
- Lievens, E., Livingstone, S., McLaughlin, S., O'Neill, B., & Verdoodt, V. (2018). Children's rights and digital technologies. In M. D. Ruck, M. Peterson-Badali, & M. Freeman (Eds.), *International human rights of children* (pp. 487-513). Springer. <https://eprints.lse.ac.uk/84871/>
- Morva, O., & Gül Ünlü, D. (2022). Parenting blogs and children's online privacy: on the privacy management of parent blogs in Turkey. *Ankara Üniversitesi İlefl Dergisi*, 9(1), 9-30. <https://doi.org/10.24955/ilef.1073284>
- Omur, S., & Uyar, M. (2022). Sharenting: Türkiye'de ebeveynlerin paylaşım eğilimleri üzerine bir değerlendirme. *Kastamonu İletişim Araştırmaları Dergisi* (9), 23-45. <https://doi.org/10.56676/kiad.1162288>
- Otero, P. (2017). Sharenting... should children's lives be disclosed on social media? *Archivos Argentinos de Pediatría*, 115(5), 412-413.

https://sap.org.ar/uploads/archivos/files_com_otero_ingles_14-8-17pdf_1502744978.pdf

Öden Akman, A., Çuhacı Çakır, B., & Kocabaş, C. N. (2021). Çocukların sosyal medyadaki dijital ayak izleri: Mahremiyet ihlalinde hassas noktalar. *Türkiye Çocuk Hastalıkları Dergisi*, 15(6), 553-555. <https://doi.org/10.12956/tchd.949279>

Ögel, B. H. (2022). Demographic, social network structure and Instagram use related factors predicting parents' sharenting behaviors. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 14(Ek 1), 28-36. <https://doi.org/10.18863/pgy.1026147>

Özaslan, H., Gültekin Akduman, G., & Aydoğan, Y., (2018). *Özaslan, H., Gültekin Akduman, G., Aydoğan, Y. (2018). Ailelerin, sosyal medyada çocuğun haklarına ve mahremiyetine ilişkin görüşleri.* 22-24 Ekim 2018, Hacettepe Üniversitesi, Ankara. Uluslararası IV. Çocuk Gelişimi Kongresi: 50 Yılda Çocuk Gelişiminin İz Bırakan Yolculuğu

Özer, Ö. (2017). Kullanımlar ve doyumlar kuramı çerçevesinde Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İ.İ.B.F. öğrencilerinin Twitter kullanımı üzerine bir analiz. *Intermedia International E-Journal*, 4(6), 40-58. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/intermedia/issue/33914/375399>

Özkan, H., & Uzun Özer, B. (2022). Sosyal medyada annelik. *Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care (TJFMPC)*, 16(1), 222-229. <https://doi.org/10.21763/tjfm.1004604>

Özyürek, A. (2022). Dijital dünyada ebeveyn olmak. Gözün, Kahraman, Ö. Editör (Der.), *Dijital çağda çocuk ve ebeveyn olmak*, 29-55. Ankara: Nobel.

Pınarbaşı, T. E., & Astam, F. K. (2020). "*Çocuğunuz elimizde*": Paylaşanababalık (Sharenting) ve dijital kaçırma (Digital Kidnapping) kavramları çerçevesinde sosyal medyada çocuk. *İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Lisansüstü Öğrenci Kongresi*. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul.

- Pierre, R. (2022, April 23). ‘Sharenting’ your child’s struggles online is abuse. The Independent. <https://www.independent.co.uk/voices/sharenting-children-social-media-abuse-b2063742.html>
- Rees, C. (2008). The influence of emotional neglect on development. *Paediatrics and Child Health*, 18(12), 527-534. <https://doi.org/10.1016/j.paed.2008.09.003>
- Resmî Gazete. (1995, Ocak 27). Çocuk Haklarına Dair Sözleşme. *Resmî Gazete* (Sayı: 22184).
- Royal Society for Public Health. (2017, May). #StatusOfMind: Social media and young people’s mental health and wellbeing. <https://www.rsph.org.uk/static/uploaded/d125b27c-0b62-41c5-a2c0155a8887cd01.pdf>
- Rubin, A. M. (2002). The uses-and-gratifications perspective of media effects. In J. Bryant (Ed.), *Media effects: Advances in theory and research* (pp. 27). Lawrence Erlbaum Associates.
- Rymanowicz, K. (2018, October 01). *Sharenting: The downside to posting about your children on social media*. Michigan State University Extension. 24.05.2024. <https://www.canr.msu.edu/news/sharenting-the-downside-to-posting-about-your-children-on-social-media>
- Saferkidsonline. (2023). *Çocuklarınızı güvenli dijital iz bırakma konusunda yönlendirin*. Saferkidsonline <https://saferkidsonline.eset.com/tr/article/cocuklarinizi-guvenli-dijital-iz-birakma-konusunda-yonlendirin>
- Schmitz, N., Hartkamp, N., Kiuse, J., Franke, G. H., Reister, G., & Tress, W. (2000). The symptom check-list-90-R (SCL-90-R): A German validation study. *Quality of Life Research*, 9(2), 185-193. <https://doi.org/10.1023/A:1008931926181>
- Serçemeli, C. (2020). Ebeveynlerin sosyal medyadaki “over-sharenting” davranışlarının hukuki açıdan değerlendirilmesi. *Turan-Sam*, 12(48), 229-237.

- Serin, H. (2019). Sosyal Medyada Çocuk Hakları İhlalleri: Ebeveynler ve Öğretmenler Farkında mı? *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20, 1005-1031. <https://doi.org/10.17494/ogusbd.555107>
- Shabahang, R., Shim, H., & Zsila, Á. (2022). Oversharing on social media: Anxiety, attention-seeking, and social media addiction predict the breadth and depth of sharing. *Psychological Reports*, 127(2). <https://doi.org/10.1177/0033294122112286>
- Sine, R., & Yorgancı, D. P. (2017). *Yeni medya ve metalaşan annelik: Instagram anneliği üzerine bir odak grup çalışması* [New media and commoditized motherhood: A focus group study on Instagram mother]. *Route Educational and Social Science Journal*, 4(8), 399-412. https://www.researchgate.net/publication/321970017_YENI_MEDYA_VE_METALASAN_ANNELIK_INSTAGRAM_ANNELIGI_UZERINE_BIR_ODAK_GRUP_CALISM
- Steinberg, S. B. (2016). Sharenting: Children's privacy in the age of social media. *Emory Lj*, 66, 839. Erişim, 5.01.2024 <https://scholarlycommons.law.emory.edu/elj/vol66/iss4/2/>
- Sungur, M., & Aydın, D. (2020). Mekânsal mahremiyetin kamusal yapılarda incelenmesi: Sağlık ve ofis yapıları. *IDA: International Design and Art Journal*, 2(2), 297-314. Erişim 23.05.2024. <https://www.idajournal.com/index.php/ida/article/download/74/28/689>
- Şahan, S. (2023). Sosyal medya kullanıcılarının mahremiyet yönelimlerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Yeni Medya* (15), 92-111. <https://doi.org/10.55609/yenimedya.1355358>
- Şahin M. (Ed.). (2023). *Çocuklarda mahremiyet bilinci*. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. <https://www.aile.gov.tr/media/129755/cocuklardamahremiyetbilincikitabi.pdf>

- Tanhan, F., Özok, H. İ., & Tayiz, V. (2022). Gelişmeleri kaçırma korkusu (FoMO): Güncel bir derleme. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 14(1), 74-85. <https://doi.org/10.18863/pgy.942431>
- Taş, A., & Bülbül, H. İbrahim. (2021). Sosyal medya kullanıcılarının dijital ayak izi farkındalığı. *Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi*, 4(3), 205–216 <https://www.sobibder.org/index.php/sobibder/article/view/148>
- Think Insights. (2024, June 4). *Blumler and Katz uses and gratifications theory*. <https://thinkinsights.net/strategy/gratifications-theory/>
- Toker, O. (2020, Nisan). *Dijital kaçırma (Digital Kidnapping) nedir?* Dijital Baba/Orhan Toker. <https://orhantoker.com/dijital-kacirma-digital-kidnapping-nedir/>
- Tuğ Levent, G. (2022). Sosyal medyada çocuğun kişilik hakkı ihlaline karşı çocuğun unutulma hakkı. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 40. yıl özel sayısı, 56-77. <https://doi.org/10.54831/vanyyuiibfd.1114692>
- Tuna, C. (2020). Çocuk Hakları Sözleşmesinde çocuğa tanınan haklar. In E. Hareket (Ed.), *Disiplinlerarası yaklaşımla çocuk hakları* (ss. 74-98). Pegem Akademi Yayınları.
- Turgut, Y. E., Kopuz, T., Aslan, A., Eryılmaz Toksoy, S. (2021). Factors affecting parents' share on social media about their children. *Cukurova University Faculty of Education Journal*, 50(1), 276-292. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/cuefd/issue/59484/809663>
- Türk Dil Kurumu (TDK). (2024). *Güncel Türkçe Sözlük*. 22.05.2024, <http://www.tdk.gov.tr>
- Türkiye Cumhuriyeti Kamu Denetçiliği Kurumu. (2024). Çocuk hakları sözleşmesi afişi. Kdkcocuk https://kdkcocuk.gov.tr/kdk-pdf/%C3%87ocuk_Haklar%C4%B1_S%C3%B6zle%C5%9Fmesi_Afi%C5%9Fi.pdf

- UNICEF. (2023). *Cyberbullying: What is it and how to stop it*. <https://www.unicef.org/eca/cyberbullying-what-it-and-how-stop-it>
- Ürkmez, S., & Canöz, K. (2020). Kullanımlar ve doyumlar kuramı çerçevesinde sosyal medya kullanımı: Sakarya Üniversitesi öğrencileri üzerine bir araştırma. *The Journal of Academic Social Science*. <https://doi.org/10.29228/ASOS.47394>
- Vatan, S. (2017). Duygular ve psikolojik belirtiler arasındaki ilişkiler. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 9(1), 45-62. <https://doi.org/10.18863/pgy.281117>
- Vinney, C. (2024, March 6). *Uses and gratifications theory in media psychology: How and why we make our choices for media consumption*. Verywell Mind. <https://www.verywellmind.com/what-is-uses-and-gratifications-theory-in-media-psychology-5217572>
- We Are Social. (Şubat, 2023), ‘‘Dijital 2023 Türkiye’’. <https://www.guvenliweb.org.tr/dosya/HQTLP.pdf>
- Woods, H. C., & Scott, H. (2016). # Sleepyteens: Social media use in adolescence is associated with poor sleep quality, anxiety, depression and low self-esteem. *Journal of adolescence*, 51, 41-49. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2016.05.008>
- World Health Organization. (2006). Preventing child maltreatment: A guide to taking action and generating evidence. <https://www.who.int/publications/i/item/preventing-child-maltreatment-a-guide-to-taking-action-and-generating-evidence>
- Yavuz, C. (2019). Sosyal medya ebeveynliği ve çocukların unutulma hakkı [Sharenting and children’s right to be forgotten]. *İzmir Barosu*. <https://www.izmirbarosu.org.tr/pdfsosyal-medya-eb20206417136407.pdf>
- Yıldız Oğuz, G. B. (2023). *Dijital çağda çocuğun mahremiyet hakkının korunması: Paylaşan anne-babalar özelinde sosyal medya ve çocuk istismarı / Protecting right to privacy of children in the digital age: Social media and child abuse by*

parents within the scope of sharenting [Yüksek lisans tezi, İstanbul Bilgi Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=S2eMu1TIwY_v4mYv58xAr3dPtLSKpVxIfXOUPzL7aAL1q_LnIOHPeRkaT1Iwcv_6

Yılmaz, Ö. (2022). *Ebeveynlerin sosyal medya paylaşımlarının çocuk haklarına dair sözleşme kapsamında "Sharenting" açısından incelenmesi / Examination of parents' social media sharing within the context of "sharenting" within the convention on the rights of the children* [Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=5XiSE4yCP_gmnukpMEp65bhABBLh4TizIPs39qoOorIwKuKJTON8e7PdsW6wZCtf

Yüksel, H. (2021). Sharenting bağlamında sosyal medyada çocuk imajının inşası. *Akademik Düşünce Dergisi* (4), 50-68.
<https://doi.org/10.53507/akademikdusunce.1006473>

Zorluoğlu Yılmaz, A. (2021). Sharenting ve Velayet Hakkının Sınırları. *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 29(4), 3383-3417.
<https://doi.org/10.15337/suhfd.972124>

EKLER

EK-1 : Etik Kurul İzni

T.C.
GİRESUN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal Bilimler Fen ve Mühendislik Bilimleri Araştırmaları Etik Kurulu

Sayı : E-50288587-050.01.04-124362
Konu : 2 Kasım 2022 tarihli ve 28/26 sayılı
Etik Kurul Kararı

14.11.2022

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi : İzzet BAT'ın 20.10.2022 tarihli başvurusu.

Sosyal Bilimler Fen ve Mühendislik Bilimleri Araştırmaları Etik Kurulumuza sunmuş olduğunuz *"Ebeveynlerin Okul Öncesi Çocuklarıyla İlgili Sosyal Medya Paylaşımlarına Dair Tutumları ve İlişkili Faktörlerin İncelenmesi"* başlıklı çalışmanız 2 Kasım 2022 tarihli ve 28/26 sayılı Etik Kurulumuzca değerlendirilmiş olup etik açıdan uygun bulunmuştur. Bilgilerinize sunulur.

Prof. Dr. [Redacted]
Kurul Başkanı

Dağıtım:
Gereği:
Sayın İzzet BAT
[Redacted]@gmail.com

Bilgi:
Sayın Doç. Dr. Berkan ŞAHİN

EK-2 : MEB Araştırma İzni

ORDU İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ					
OKUL VE KURUMLARDA YAPILACAK ARAŞTIRMA VE ARAŞTIRMA DESTEĞİNE YÖNELİK					
KOMİSYON KONTROL TUTANAĞI					
ARAŞTIRMA SAHİBİNİN					
Adı Soyadı:	İzzet BAT			Tarih:	28.11.2022
Bağlı Bulunduğu Üniversite/Kurum:	Giresun Üniversitesi				
Araştırmacının Konusu:	Ebeveynlerin Okul Öncesi Çocukları İle İlgili Sosyal Medya Paylaşımlarına Dair Tutumları ve İlişkili Faktörlerin İncelenmesi				
Araştırmacının Yapılacağı Okul/Kurum	Ordu İli Altınordu İlçesinde Bulunan Anaokulları ve Ana Sınıfları				
SIRA NO	DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR	E	H	AÇIKLAMALAR	
1	Kamu kurum ve kuruluşlar, STK (dernek, vakıf, sendika, araştırma şirketi vb) ve üniversite araştırmacıları (lisans, lisansüstü eğitim öğrencileri ve akademisyen) araştırma uygulamaları ve veri toplama faaliyetlerinin izin başvurusunu ayse.meb.gov.tr adresi üzerinden yapmış mı? Başvuru formu var mı?	X			
2	Araştırma uygulama ve veri toplama faaliyetleri için talebi başvurusunu kurum aracılığı ile yapmış mı?	X			
3	Araştırma izin başvuru taahhünamesini imzalanıp evraklarla teslim etmiş mi?	X			
4	Araştırmacının anket, görüşme / gözlem ve deneme araştırma önerisi içeriği formu var mı? Araştırmanın amacı ve önemi, problem ve alt problemler, sayıltılar, sınırlılıklar, tanımlar, araştırma yöntemi, evren ve örneklem verilerin analizi, geçerlik, güvenirlik vb. bilgileri var mı?	X			
5	Veri toplama araçlarının tamamı (anket, görüşme/gözlem formu vb) var mı?	X			
6	Başka kişi ya da kurumların geliştirdikleri veri toplama araçlarını kullanacaklarsa veri toplama araçlarını kullanmak için gerekli izin belgeleri var mı?	X			
7	Araştırma, anket, görüşme/gözlem formu içeriğinin ve veri toplama araçlarında yer alan sorular/ ifadeler araştırmacının konusuyla örtüşüyor mu? Ankete katılanların kişilik haklarını ihlal etmemeye dikkat etmiş mi?	X			
8	Araştırmacının kendisiyle irtibat kurulabilmesi için yazışma adresini, varsa e-posta ve telefon bilgilerini yazmış mı?	X			
9	Araştırma uygulama izni onayı başvuru yapılan eğitim öğretimin yılını kapsıyor mu?	X			
10	Araştırmacı veri toplama araçlarında (anket, görüşme/gözlem formu vb) kişisel bilgilerin istememesi kuralına dikkat etmiş mi?	X			
11	Anket araştırması yapılacak okulların/kurumların sayısı, türü, ile göre dağılımı, örneklem grupları ve gruplardan kaç kişi ile yürütüleceğini net olarak yazmış mı?	X			
12	Çalışma takvimi var mı? Araştırma ve anket uygulama izin başvurularının uygulamadan en az 45 gün önce yapmış mı? Eğitim engel olunmaması için yarıyıl tatili ve yaz tatilinden 3 hafta öncesine kadar araştırmalarını tamamlıyor mu?	X			
13	Araştırmada ticari amaç güdülmemesine, kişi, kurum/kuruluş, firmaların, marka reklamları ve tanıtımını ön plana çıkaran ifadenin bulunmamasına dikkat etmiş mi?	X			
14	Araştırma uygulamasında ücret talep edilmemesine dikkat etmiş mi?	X			
15	Araştırma uygulaması gönüllülük esasına göre mi?	X			
16	Yüz yüze görüşme sağlanacak yetişkinler için "Gönüllü Katılım Formu", öğrenciler için "Veli Onam Formu" var mı?	X			
17	Araştırmacının, yapacağı anket, gözlem ve denemelerde örneklem grubu Yönetici, Öğretmen, Diğer Personel, Öğrenci veya Öğrenci Velisi mi?	X			
18	Anket çalışmalarında veri toplama araçlarının uygulanma süresi 1 ders saatini geçirmeme kuralına uyuyor mu?	X			
19	Lisans Tez çerçevesinde bir araştırma mı? Tez/Önerisi var mı?	-	-	Lisans tez çerçevesinde bir araştırma ise bu kriter değerlendirilecektir.	
20	Yüksek Lisans - Doktora çerçevesinde yapılan araştırma mı? Tez Önerisi var mı?	X			
21	Proje çerçevesinde yapılan bir araştırma mı?	-	-	Proje çerçevesinde yapılan bir araştırma ise bu kriter değerlendirilecektir.	
22	Bağımsız araştırma çerçevesinde yapılan bir araştırma mı?	-	-	Bağımsız bir araştırma çerçevesinde bir araştırma ise bu kriter değerlendirilecektir.	
23	Araştırmalarda ses ve görüntü kaydı yapılacak mı? (Okul müdüründen, öğretmenlerden ve öğrenci velilerinden yazılı izin alınacaktır)	-	-	Araştırmada ses ve görüntü kaydı yapılırsa bu kriter değerlendirilecektir.	
24	Araştırma uygulaması tıbbi bir araştırma mı? Tıbbi araştırma ise; bağlı bulundukları Üniversitenin veya Hastanelerin "Etik Kurul Onayı" var mı? Ayrıntılandırılmış Onam Formu var mı? Veli Bilgilendirme ve yazılı izin Formu var mı? "ayse.meb.gov.tr." modülün de ki örneğe göre Veli İzin Formu var mı?	-	-	Tıbbi bir araştırma ise bu kriter değerlendirilecektir.	
25	Araştırma uygulaması yabancı dilde hazırlanmış ise Türkçe tercümesi var mı?	-	-	Araştırma uygulaması yabancı dilde hazırlanmış ise bu kriter değerlendirilecektir.	
26	Deneme Modelli veya Deneyisel Desenli araştırma yapılacak okulların/kurumların sayısı, türü, illere göre dağılımı, örneklem grupları ve bu gruplardan kaç kişi ile yürütüleceğini net olarak yazmış mı? Araştırma yapılacak okuldan alınacak okul onayı ibraz edilmiş mi?	-	-	Deneme Modelli veya Deneyisel Desenli bir araştırma ise bu kriter değerlendirilecektir.	

AÇIKLAMA :	Bu kontrol çizelgesi MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 21.01.2020 tarih ve 1563890 sayılı "Araştırma Uygulama İzinleri" 2020/2 No' lu genelgeye göre hazırlanmıştır.	
İlgili izin isteği başvurusu komisyonumuz tarafından Millî Eğitim Bakanlığına bağlı Okul/Kurumlarda yapılacak Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesi (2020/2 No' lu Genelge) çerçevesinde incelenmiş olup, Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesi 2020/2'ye göre uygun bulunmuştur.		
NOT: Araştırmanın kabul olması için ilgili maddelerin EVET (E) olması gerekmektedir.		
ÜYE Gündüz BARUTÇU Altınordu Rehberlik Araştırma Merkezi	ÜYE İ. İnanç BAYKAL AR-GE Öğretmen	ÜYE Duygu AKTAŞ AR-GE Öğretmen
 KOMİSYON BAŞKANI Ramazan TÖNGEL İl Millî Eğitim Şb. Md.		

EK-3 : Kişisel Bilgi Formu

Değerli Ebeveyn

Sizi "Ebeveynlerin Okul Öncesi Çocuklarıyla İlgili Sosyal Medya Paylaşımlarına Dair Tutumları ve İlişkili Faktörlerin İncelenmesi" başlıklı araştırmaya davet ediyoruz.

"Çalışmaya katılan ebeveynlerin sosyal medya platformlarından en az birini kullanması, 3-7 yaş aralığında bir çocuğa sahip olması ve sosyal medyada çocuğa ilişkin paylaşım yapması gerekmektedir. Bu çalışmada "paylaşım" olarak ifade edilen, ebeveynlerin çocuklarına ilişkin sosyal medyadaki paylaşımlarıdır."

Araştırma uygulamasına katılım tamamiyle gönüllülük esasına dayalı olmaktadır. Çalışmada sizden kimlik belirleyici hiçbir bilgi istenmemektedir. Cevaplar tamamiyle gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir. Veriler sadece araştırmada kullanılacak ve üçüncü kişilerle paylaşılmayacaktır.

Uygulamalar, kişisel rahatsızlık verecek sorular ve durumlar içermemektedir. Ancak, katılım sırasında sorulardan ya da herhangi başka bir nedenden rahatsız hissederseniz cevaplama işini yarıda bırakabilirsiniz.

Araştırmada kullanılacak ölçekler üç bölümden oluşmaktadır. 1. Bölüm; "Kişisel Bilgi Formu", 2. Bölüm; "Sharenting Ölçeği", 3. Bölüm; Belirti Tarama Listesi (SCL-90). Ölçekleri içtenlikle cevaplanın araştırmanın sonuçları açısından önem arz etmektedir.

Katılımı onaylamadan önce sormak istediğiniz herhangi bir konu varsa sormaktan çekinmeyiniz. Çalışma bittikten sonra bizlere e-posta ile ulaşarak soru sorabilir, sonuçlar hakkında bilgi isteyebilirsiniz. Saygılarımızla,

Araştırmamıza verdiğiniz değerli katkı için teşekkür ederiz.

Çalışmaya gönüllü olarak katıldığımı beyan ediyorum. ☐

Araştırmacı: İzzet BAT – Çocuk Hakları Yüksek Lisans Öğrencisi (Psikolojik Danışman/Rehber Öğretmen)

Danışman: Doç. Dr. Berkan ŞAHİN

İletişim Bilgileri: izzet

- Yaşınız:
- Eğitim durumunuz:

☐ Eğitim yok	☐ İlkokul	☐ Ortaokul	☐ Lise
☐ Ön lisans	☐ Lisans	☐ Yüksek lisans	☐ Doktora
- Ebeveyn rolünüz: ☐ Anne ☐ Baba
- Ebeveyn birliktelik/vefat durumu

☐ Eşimle boşanma sürecindeyim	☐ Eşimden ayrı yaşıyorum
☐ Eşimden boşandım	☐ Eşim vefat etti
- Ebeveynlik deneyiminiz:

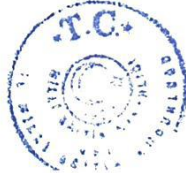
☐ Bir yıldan az	☐ 1-3 yıl	☐ 4-6 yıl	☐ 7-9 yıl
☐ 10-12 yıl	☐ 13-15 yıl	☐ 15 yıl üstü	
- Sahip olduğunuz çocuk sayısı:
- Daha evvel ebeveynlerin çocuklarını sosyal medyada paylaşımları konusunda farkındalık eğitimi aldım.

☐ Evet	☐ Hayır
-------------------------------	--------------------------------
- Sharenting Kavramı hakkında daha evvel farkındalık eğitimi aldım. Bilgi edindim.

☐ Evet	☐ Hayır
-------------------------------	--------------------------------
- Son altı ay içerisinde herhangi bir psikiyatrik tedavi gördünüz mü?

☐ Evet	☐ Hayır
-------------------------------	--------------------------------
- Çocuğumla ilgili kararlar verirken ebeveynler olarak tüm sorumluluğun bizde olduğunu ve yetkili kişi olduğumuzu düşünürüm.

☐ Evet	☐ Hayır	☐ Kararsızım
-------------------------------	--------------------------------	-------------------------------------

h

EK-4: Sharenting Ölçeği

1-SHARENTİNG ÖLÇEĞİ

(1) Hiç Katılmıyorum (2) Katılmıyorum (3) Kısmen Katılıyorum (4) Katılıyorum (5) Tamamen Katılıyorum

	1	2	3	4	5
1. BÖLÜM					
1. Paylaşımlar ebeveynlikle ilgili yeni şeyler öğrenmemi sağlar.	()	()	()	()	()
2. Paylaşımlar ebeveynlik konusunda bilgi eksikliğimin giderilmesini sağlar.	()	()	()	()	()
3. Paylaşımlar ebeveynlikteki ortak sorunlara (uyku, disiplin, yeme alışkanlığı vb.) destek bulmamı sağlar.	()	()	()	()	()
4. Paylaşımlar ebeveynlikteki ortak sorunlar (uyku, disiplin, yeme alışkanlığı vb.) hakkında diğer ebeveynlere destek vermemi sağlar.	()	()	()	()	()
5. Diğer ebeveynlerin paylaşımları bana yol gösterir.	()	()	()	()	()
6. Paylaşımlar çocuğumun gelişimsel süreçleri hakkında bilgi edinmemi sağlar	()	()	()	()	()
7. Paylaşımlar çocuğumun gelişimsel süreçleri hakkında bilgi sunmamı sağlar.	()	()	()	()	()
8. Paylaşımlar yakın çevreme sormaya çekindiklerime yanıt bulmama yardımcı eder.	()	()	()	()	()
2. BÖLÜM					
1. Paylaşım yapmak beni mutlu eder.	()	()	()	()	()
2. Ebeveynliğin zevkli yanlarını/güzelliklerini paylaşmak hoşuma gider.	()	()	()	()	()
3. Ebeveynlerin çocuklarıyla yaptıkları paylaşımları samimi bulurum.	()	()	()	()	()
4. Paylaşım yapıldığında sohbet konusu olur.	()	()	()	()	()
5. Özel bir anı paylaşmak beni mutlu eder.	()	()	()	()	()
6. Paylaşımların beğenilmesi ve paylaşımlarıma olumlu yorumlar yapılması hoşuma gider.	()	()	()	()	()
7. Yapılacak yorumları beklemenin heyecanını severim.	()	()	()	()	()
8. Paylaşımlarıma aldığım beğeniler ebeveynlik konusunda beni motive eder.	()	()	()	()	()
9. Çocuğumun başarılarını paylaşmak beni gururlandırır.	()	()	()	()	()
3. BÖLÜM					
1. Paylaşımlarla yeni şeyler keşfetmeyi severim.	()	()	()	()	()
2. Paylaşımların bir ebeveyn olarak kendimi ve kişiliğimi geliştirmemi sağlar.	()	()	()	()	()
3. Paylaşımlarla hem bir şeyler öğrenmeyi hem de eğlenmeyi severim.	()	()	()	()	()
4. Paylaşımlarla kendimi geliştirdiğimi düşünürüm.	()	()	()	()	()
5. Paylaşımlar ebeveyn olarak yaptıklarımı istikrarlı bir şekilde sürdürmemi sağlar.	()	()	()	()	()
4. BÖLÜM					
1. Uzakta yaşayan tanıdıklarımın görülebilmesi için paylaşım yaparım.	()	()	()	()	()
2. Yakın çevremle iletişim halinde kalmak için paylaşım yaparım.	()	()	()	()	()
3. Sosyal ilişkilerimin devam edebilmesi için paylaşım yaparım.	()	()	()	()	()
4. Yakın çevremle görülebilmesi için paylaşım yaparım.	()	()	()	()	()
5. BÖLÜM					
1. Paylaşımlar ebeveynlik stresiyle baş etmemi sağlar.	()	()	()	()	()
2. Paylaşımlar ebeveynlik endişelerimden kurtulmamı sağlar.	()	()	()	()	()
3. Paylaşımlar ebeveynlikte yetersizlik hissimi hafifletmeye yardımcı olur.	()	()	()	()	()
4. Paylaşımlar beni ebeveynlikte yalnız hissetmekten kurtarır.	()	()	()	()	()
5. Başkalarının paylaşımlarını görmek bana rahatlık hissi verir.	()	()	()	()	()
Çocuğumla ilgili kararlar verirken ebeveynler olarak tüm sorumluluğun bizde olduğunu ve yetkili kişi olduğumuzu düşünürüm.	()	()	()	()	()

A

1- SHARENTİNG ÖLÇEĞİ

(1) Hiç Katılmıyorum (2) Katılmıyorum (3) Kısmen Katılıyorum (4) Katılıyorum (5) Tamamen Katılıyorum

	1	2	3	4	5
Bilişsel İhtiyaca İlişkin Maddeler					
1. Paylaşımlar ebeveynlikle ilgili yeni şeyler öğrenmemi sağlar.					
2. Paylaşımlar ebeveynlik konusunda bilgi eksikliğimin giderilmesini sağlar.					
3. Paylaşımlar ebeveynlikteki ortak sorunlara (uyku, disiplin, yeme alışkanlığı vb.) destek bulmamı sağlar.					
4. Paylaşımlar ebeveynlikteki ortak sorunlar (uyku, disiplin, yeme alışkanlığı vb.) hakkında diğer ebeveynlere destek vermemi sağlar.					
5. Diğer ebeveynlerin paylaşımları bana yol gösterir.					
6. Paylaşımlar çocuğumun gelişimsel süreçleri hakkında bilgi edinmemi sağlar					
7. Paylaşımlar çocuğumun gelişimsel süreçleri hakkında bilgi sunmamı sağlar.					
8. Paylaşımlar yakın çevreme sormaya çekindiklerime yanıt bulmama yardımcı eder.					
Duyuşsal İhtiyaca İlişkin Maddeler					
1. Paylaşım yapmak beni mutlu eder.					
2. Ebeveynliğin zevkli yanlarını/güzelliklerini paylaşmak hoşuma gider.					
3. Ebeveynlerin çocuklarıyla yaptıkları paylaşımları samimi bulurum.					
4. Paylaşım yapıldığında sohbet konusu olur.					
5. Özel bir anı paylaşmak beni mutlu eder.					
6. Paylaşımlarımın beğenilmesi ve paylaşımlarıma olumlu yorumlar yapılması hoşuma gider.					
7. Yapılacak yorumları beklemenin heyecanını severim.					
8. Paylaşımlarıma aldığım beğeniler ebeveynlik konusunda beni motive eder.					
9. Çocuğumun başarılarını paylaşmak beni gururlandırır.					
Bilişsel-Duyuşsal İhtiyaca İlişkin Maddeler					
1. Paylaşımlarla yeni şeyler keşfetmeyi severim.					
2. Paylaşımlarım bir ebeveyn olarak kendimi ve kişiliğimi geliştirmemi sağlar.					
3. Paylaşımlarla hem bir şeyler öğrenmeyi hem de eğlenmeyi severim.					
4. Paylaşımlarla kendimi geliştirdiğimi düşünürüm.					
5. Paylaşımlar ebeveyn olarak yaptıklarımı istikrarlı bir şekilde sürdürmemi sağlar.					
Bütünleştirici İhtiyaca İlişkin Maddeler					
1. Uzakta yaşayan tanıdıklarımın görebilmesi için paylaşım yaparım.					
2. Yakın çevremle iletişim halinde kalmak için paylaşım yaparım.					
3. Sosyal ilişkilerimin devam edebilmesi için paylaşım yaparım.					
4. Yakın çevremle görebilmesi için paylaşım yaparım.					
Kaçış İhtiyacına İlişkin Maddeler					
1. Paylaşımlar ebeveynlik stresıyla baş etmemi sağlar.					
2. Paylaşımlar ebeveynlik endişelerimden kurtulmamı sağlar.					
3. Paylaşımlar ebeveynlikte yetersizlik hissimi hafifletmeye yardımcı olur.					
4. Paylaşımlar beni ebeveynlikte yalnız hissetmekten kurtarır.					
5. Başkalarının paylaşımlarını görmek bana rahatlık hissi verir.					
Çocuğumla ilgili kararlar verirken ebeveynler olarak tüm sorumluluğun bizde olduğunu ve yetkili kişi olduğumuzu düşünürüm.					

Ölçeğin uygulama aşamasında, katılımcının görüşlerini etkileyebileceği için faktör başlıklarına yer verilmemiştir.

Handwritten signature or mark.

EK-5 : Belirti Tarama Listesi (SCL-90R)

ADI, SOYADI:..... YAŞ: CİNSİYETİ(E/K): MESLEĞİ:

AÇIKLAMA: Aşağıda zaman zaman herkeste olabilecek yakınmaların ve sorunların bir listesi vardır. Lütfen her birini dikkatle okuyunuz. Sonra bu durumun bu gün de dahil olmak üzere son üç ay içerisinde sizi ne ölçüde huzursuz ve tedirgin ettiğini gösterilen şekilde numaralandırarak işaretleyiniz.

Hiç : 0 Örnek: 1. (2) Baş ağrısı
 Çok az : 1
 Orta derecede : 2
 Oldukça fazla : 3
 İleri derecede : 4

1. () Baş ağrısı
2. () Sinirlilik ya da içinin titremesi
3. () Zihinden atamadığınız tekrarlayan, hoş gitmeyen düşünceler
4. () Baygınlık ya da baş dönmesi
5. () Cinsel arzu ve ilginin kaybı
6. () Başkaları tarafından eleştirilme duygusu
7. () Herhangi bir kimsenin düşüncelerinizi kontrol edebileceği fikri
8. () Sorunlarınızdan pek çoğu için başkalarının suçlanması gerektiği duygusu
9. () Olayları anımsamada güçlük
10. () Dikkatsizlik ya da sakarlıkla ilgili düşünceler
11. () Kolayca gücenme, rahatsız olma hissi
12. () Göğüs ya da kalp bölgesinde ağrılar
13. () Caddelerde veya açık alanlarda korku hissi
14. () Enerjinizde azalma veya yavaşlama hali
15. () Yaşamınızın sonlanması düşünceleri
16. () Başka kişilerin duymadıkları sesleri duyma
17. () Titreme
18. () Çoğu kişiye güvenilmemesi gerektiği hissi
19. () İştah azalması
20. () Kolayca ağlama
21. () Karşı cinsten kişilerle utangaçlık ve rahatsızlık hissi
22. () Tuzağa düşürülmüş veya yakalanmış olma hissi
23. () Bir neden olmaksızın aniden korkuya kapılma
24. () Kontrol edilemeyen öfke patlamaları
25. () Evden dışarı yalnız çıkma korkusu
26. () Olanlar için kendisini suçlama
27. () Belin alt kısmında ağrılar
28. () İşlerin yapılmasında erteleme duygusu
29. () Yalnızlık hissi
30. () Karamsarlık hissi
31. () Her şey için çok fazla endişe duyma
32. () Her şeye karşı ilgisizlik hali
33. () Korku hissi
34. () Duygularınızın kolayca incitilebilmesi hali
35. () Diğer insanların sizin özel düşüncelerinizi bilmesi
36. () Başkalarının sizi anlamadığı veya hissedemeyeceği duygusu
37. () Başkalarının sizi sevmediği ya da dostça olmayan davranışlar gösterdiği hissi
38. () İşlerin doğru yapıldığından emin olmak için çok yavaş yapmak

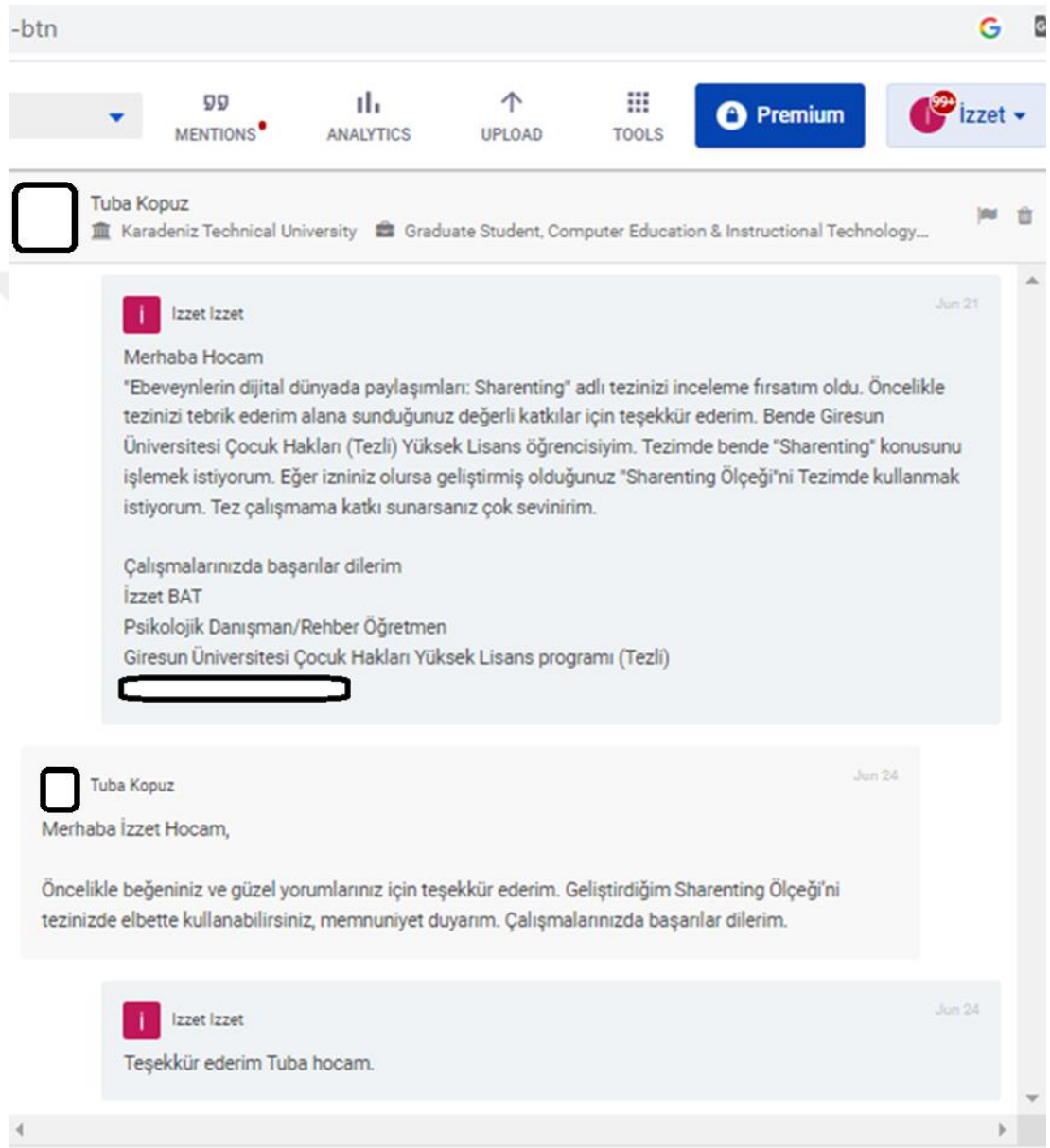

[Handwritten signature]

39. () Kalbin çok hızlı çarpması
 40. () Bulantı ve mide rahatsızlık hissi
 41. () Kendini başkalarından aşağı görme
 42. () Adale (kas) ağrıları
 43. () Başkalarının sizi gözlediği veya hakkınızda konuştuğu hissi
 44. () Uykuya dalmada güçlük
 45. () Yaptığınız işleri bir ya da birkaç kez kontrol etme
 46. () Karar vermede güçlük
 47. () Otobüs, tren, metro gibi araçlarla yolculuk etme korkusu
 48. () Nefes almada güçlük
 49. () Soğuk veya sıcak basması
 50. () Sizi korkutan belirli uğraş, yer veya nesnelerden kaçınma durumu
 51. () Hiç bir şey düşünmeme hali
 52. () Bedeninizin bazı kısımlarında uyuşma, karıncalanma olması
 53. () Boğazınıza bir yumru takınmış hissi
 54. () Gelecek konusunda ümitsizlik
 55. () Düşüncelerinizi bir konuya yoğunlaştırmada güçlük
 56. () Bedeninizin çeşitli kısımlarında zayıflık hissi
 57. () Gerginlik veya coşku hissi
 58. () Kol ve bacaklarda ağırlık hissi
 59. () Ölüm ya da ölme düşünceleri
 60. () Aşırı yemek yeme
 61. () İnsanlar size baktığı veya hakkınızda konuştuğu zaman rahatsızlık duyma
 62. () Size ait olmayan düşüncelere sahip olma
 63. () Bir başkasına vurmak, zarar vermek, yaralamak dürtülerinin olması
 64. () Sabahın erken saatlerinde uyanma
 65. () Yılanma, sayma, dokunma, gibi bazı hareketleri yineleme hali
 66. () Uykuda huzursuzluk, rahat uyuyamama
 67. () Bazı şeyleri kırıp dökme hissi
 68. () Başkalarının paylaşıp kabul etmediği inanç ve düşüncelerin olması
 69. () Başkalarının yanında kendini çok sıkılgan hissetme
 70. () Çarşı, sinema gibi kalabalık yerlerde rahatsızlık hissi
 71. () Her şeyin bir yük gibi görünmesi
 72. () Dehşet ve panik nöbetleri
 73. () Toplum içinde yer, içerken huzursuzluk hissi
 74. () Sık sık tartışmaya girme
 75. () Yalnız bırakıldığınızda sinirlilik hali
 76. () Başkalarının sizi başarılarınız için yeterince takdir etmediği duygusu
 77. () Başkalarıyla birlikte olunan durumlarda bile yalnızlık hissetme
 78. () Yerinizde duramayacak ölçüde rahatsızlık hissetme
 79. () Değersizlik duygusu
 80. () Size kötü bir şey olacaktıymış hissi
 81. () Bağırma ya da eşyaları fırlatma
 82. () Topluluk içinde bayılacağınız korkusu
 83. () Eğer izin verirsiniz insanların sizi sömüreceği duygusu
 84. () Cinsiyet konusunda sizi çok rahatsız eden düşüncelerin olması
 85. () Günahlarınızdan dolayı cezalandırılmanız gerektiği düşüncesi
 86. () Korkutucu türden düşünce ve hayaller
 87. () Bedeninizde ciddi bir rahatsızlık olduğu düşüncesi
 88. () Başka bir kişiye karşı asla yakınlık duymama
 89. () Suçluluk duygusu
 90. () Aklınızda bir bozukluğun olduğu düşüncesi

EK-6 : Sharenting Ölçeği Kullanım İzni

Ölçeğin geliştiricisi olan araştırmacı “Tuba KOPUZ” ‘dan ölçeği tez çalışmamızda kullanmak için <https://www.academia.edu/> adresi üzerinden yazışma yapılarak izin alınmıştır.

EK-7 : Belirti Tarama Listesi (SCL-90R) Kullanım İzni

19.10.2022 21:52

Gmail - Belirti Tarama Listesi'nin (SCL-90) Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması konusunda;

İzzet İzzet

Belirti Tarama Listesi'nin (SCL-90) Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması konusunda;

3 İleti

İzzet İzzet

18 Ekim 2022 14:06

Alıcı:

İyi Günler Doç. Dr. Hakan KOĞAR hocam

Hocam ben Giresun Üniversitesi Çocuk Hakları Bölümü yüksek lisans öğrencisiyim. Yapmayı planladığımız tez çalışmasında "Belirti Tarama Listesi'ni (SCL-90)" kullanmak istiyoruz.

Yaptığım araştırmalarda sizin de değerli bir çalışmanız olan **"Belirti Tarama Listesi'nin (SCL-90) Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması: Mokken Ölçekleme Analizleri"** araştırmanıza ulaştım.

Yapacağımız tez çalışmasında **"Belirti Tarama Listesi (SCL-90)"** kullanımda bir sakınca var mı? Bu konuda sizin de değerli görüşünüzü almak istedim.

Katkı sunarsanız çok memnun olurum.

Çalışmalarınızda kolaylıklar ve başarı diliyorum.

İzzet BAT

Psikolojik Danışman/Rehber Öğretmen

Giresun Üniversitesi Çocuk Hakları Yüksek Lisans Programı (Tezli)

Hakan Koğar

18 Ekim 2022 15:01

Alıcı: İzzet

İzzet merhaba, ölçeği bilimsel çalışmalarınızda kullanabilirsiniz. Ölçeğin orijinal 90 maddelik formu ile benim psikometrik niteliklerini test ettiğim 71 maddelik versiyonlarını ekte gönderiyorum. İyi çalışmalar dilerim

Assoc. Prof. Dr. Hakan Kogar

Akdeniz University

Faculty of Education

Department of Educational Measurement and Assessment

İzzet

18 Eki 2022 Sal, 14:06 tarihinde şunu yazdı:

[Alınılan metin gizlendi]

2 eklenti

SCL 90 R.doc

104K

SCL-90R (71 madde).docx

16K

İzzet İzzet

18 Ekim 2022 15:07

Alıcı: Hakan Koğar

Teşekkür ederim hocam.

18 Eki 2022 Sal 15:02 tarihinde Hakan Koğar şunu yazdı:

[Alınılan metin gizlendi]